

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ

УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконав: студент II курсу, групи 672-2
денної форми навчання
спеціальність 072 «Фінанси, банківська
справа, страхування та фондовий ринок»
Лунгу Ярослав Степанович _____

Керівник:
доцент кафедри фінансів і кредиту
Марусяк Наталія Леонідівна _____

До захисту допущено на засіданні кафедри
протокол № ____ від _____ 2024 р.

Завідувач кафедри фінансів і кредиту
_____ проф. Нікіфоров П.О.

Чернівці – 2024

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1. Теоретичні аспекти управління грошовими потоками підприємства	
1.1. Сутність грошових потоків підприємства	6
1.2. Класифікація грошових потоків підприємства	12
1.4. Зміст управління грошовими потоками підприємства	15
Висновки до розділу 1	23
Розділ 2. Оцінка руху грошових потоків МКП «Чернівцетеплокомуненерго»	
2.1. Фінансово-економічна характеристика підприємства	25
2.2. Аналіз позитивних та негативних грошових потоків комунального підприємства	37
2.3. Оцінка впливу грошових потоків на фінансовий стан МКП «Чернівцетеплокомуненерго»	45
Висновки до розділу 2	52
Розділ 3. Напрями вдосконалення управління грошовими потоками МКП «Чернівцетеплокомуненерго»	
3.1. Сучасні підходи до управління грошових потоків підприємства	54
3.2. Оптимізація грошових потоків МКП «Чернівцетеплокомуненерго»	61
Висновки до розділу 3	66
Висновки	68
Список використаних джерел	75
Додатки	

ВСТУП

Підвищення ефективності функціонування підприємства є однією з головних цілей сучасного господарювання. Це досягається шляхом вдосконалення управління грошовими потоками, яке відіграє ключову роль у забезпеченні фінансової стабільності та розвитку підприємства. Управління грошовими потоками передбачає аналіз та регулювання всіх фінансових операцій підприємства, включаючи надходження та витрати коштів, управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, управління запасами та ін. Це дозволяє підприємству встановити фінансову рівновагу, забезпечити ритмічність діяльності, прискорити оборот капіталу та знизити ризик неплатоспроможності.

Дослідження сучасних питань управління грошовими потоками є актуальним та першочерговим завданням для забезпечення стабільності, розвитку та максимізації вартості будь-якого підприємства.

Теоретичні та практичні питання управління грошовими потоками вивчали вітчизняні учені: Г. Вознюк, О. Дзюблюк, А. Загородній, Л. Лігоненко, Н. Невмержицька, О. Ролько, В. Харченко, М. Матвієць, Н. Перловська, О. Мицак, Слав'юк, Т. Смовженко, О. Сорокіна, О. Терещенко, а також когорта зарубіжних учених М. Бертонеш, Ю. Брігхем, Дж. Ван Хори, Б. Койлі, Б. Коласс, Р. Найт, Б. Райзберг, Т. Райс, Л. Риндін та інші.

У більшості наукових досліджень, присвячених управлінню фінансами підприємств, приділяється недостатньо уваги комплексному підходу до процесу управління грошовими потоками. Це стосується як аналізу структури грошових потоків, так і розробки ефективних стратегій їх оптимізації та контролю. Такий стан справ свідчить про актуальність теми комплексного управління грошовими потоками, що, у свою чергу, зумовило вибір цього напрямку дослідження як у науковому, так і в практичному аспектах.

Метою кваліфікаційної роботи освітнього рівня «Магістр» є дослідження теоретичних та практичних засад управління грошовими

потоками комунального підприємства у сучасних умовах, а також визначення напрямків удосконалення системи управління грошовими потоками підприємства.

Досягнення мети зумовило вирішення наступних **завдань**:

- дослідження сутності грошових потоків та їх класифікації;
- вивчення змісту управління грошових потоків підприємства;
- оцінку управління грошовими потоками МКП «Чернівцітеплокомуненерго»,
- визначення напрямків удосконалення управління грошовими потоками МКП «Чернівцітеплокомуненерго».

Об’єктом даного дослідження є процес управління грошовими потоками МКП «Чернівцітеплокомуненерго». **Предметом** дослідження є механізм управління грошовими потоками комунального підприємства в сучасних умовах.

Теоретичною та методологічною основою роботи є концептуальні положення теорії фінансового менеджменту. У кваліфікаційній роботі для забезпечення концептуальної єдності дослідження було використано сукупність загальних і спеціальних методів та підходів. Зокрема, застосовано наступні методи: методи індукції та дедукції допомогли структурувати отримані дані та узагальнити основні характеристики грошових потоків; логічне узагальнення – для систематизації наявних підходів та виявлення ключові аспекти управління; емпіричне пізнання, аналіз і синтез, групування, порівняння – для оцінки руху грошових потоків на підприємстві; графічний аналіз – для візуалізації руху грошових потоків, що дозволило наочно представити динаміку та тренди; метод наукової абстракції – для обґрунтування напрямків вдосконалення управління грошовими потоками на підприємстві.

Ці методи забезпечили комплексний підхід до аналізу грошових потоків та управління ними, дозволивши отримати обґрунтовані результати та розробити пропозиції щодо їх оптимізації.

Законодавчо-нормативні акти, матеріали фінансової звітності комунального підприємства, навчальна література, періодичні видання та наукові дослідження з питань управління грошовими потоками стали інформаційною базою роботи.

Наукова новизна одержаних результатів. У кваліфікаційній роботі поглиблено теоретико-методологічні засади та обґрунтовано практичні пропозиції щодо вдосконалення управління грошовими потоками комунального підприємства. Набули подальшого розвитку, що характеризують новизну дослідження, найбільш значимі результати, які полягають у тому, що:

- теоретичні підходи до сучасного трактування поняття грошових потоків в контексті формування системи ефективного управління ними на підприємстві;
- обґрунтування пропозицій щодо удосконалення управління грошовими потоками досліджуваного підприємства на основі сучасних підходів та методів їх оптимізації.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у науковому обґрунтуванні практичних рекомендацій щодо вдосконалення управління грошовими потоками МКП «Чернівцітеплокомуненерго».

Структура та обсяг роботи. Основна частина кваліфікаційної роботи освітнього рівня «Магістр» включає вступ, три розділи, висновки. Результати дослідження викладені на 74 сторінках, список використаних джерел становить 53 найменувань. Робота містить 24 таблиць, 8 рисунків та 4 додатка.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність грошових потоків підприємства

Поняття «грошові потоки» є одним із ключових в економіці підприємства, і в науковій літературі існує багато його визначень. Це зумовлено тим, що грошові потоки відіграють центральну роль у фінансовій діяльності підприємства та характеризують рух коштів, який відбиває майже всі аспекти економічної діяльності. «Гроші являються специфічним товаром, який виконує роль загального еквівалента і мають властивість обмінюватися на будь-який інший товар» [10, с. 48].

Грошові потоки - це рух грошових коштів на підприємстві, який включає як надходження, так і витрати грошей протягом певного періоду. Вони можуть надходити з різних джерел (наприклад, від продажу продукції, отриманих кредитів, інвестиційної діяльності) і використовуватися для різних цілей (наприклад, на оплату праці, придбання матеріалів, виплату податків, погашення кредитів).

Основні причини, чому існують різні трактування грошових потоків, полягають у наступному:

1. Різні підходи до управління фінансами. В залежності від того, чи розглядається грошовий потік з точки зору бухгалтерського обліку, фінансового менеджменту або інвестиційного аналізу, можуть використовуватися різні методи обчислення та оцінки грошових потоків.
2. Множинність джерел доходів та витрат. Грошові потоки можуть включати операційну діяльність, інвестиційну діяльність, фінансову діяльність тощо. Кожен з цих видів діяльності має свої характеристики та специфіку грошових потоків.

3. Тимчасова структура потоків. Одні визначення можуть акцентувати увагу на короткострокових грошових потоках, інші — на довгострокових. Це також створює різні підходи до їхнього розуміння.
4. Різноманітність застосування. Поняття грошових потоків використовується в різних контекстах: для оцінки ліквідності, платоспроможності, рентабельності, інвестиційної привабливості підприємства тощо.

«Термін «грошовий потік» бере своє походження із зарубіжної економічної літератури і в перекладі з англійської cash-flow означає рух коштів, однак цей вираз прийнято називати грошовим потоком» [10, с. 48].

Насамперед, звернемося до нормативно-правових актів, де розкривається дане поняття. Відповідно до М(С)БО 7 «Звіт про рух грошових коштів» «грошовими потоками є надходження та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів» [25]. При цьому, «грошові кошти складаються із готівки в касі та депозитів до запитання», а «еквіваленти грошових коштів — це короткострокові високоліквідні інвестиції, що вільно конвертуються в відомі суми грошових коштів і яким властивий незначний ризик зміни вартості» [40].

Відповідно до цього, можна зазначити, що грошові потоки відображають рух коштів, що здійснюється на підприємстві в процесі діяльності. У НП(С)БО № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» дане поняття не зустрічається [28]. Отже, «в процесі господарювання відбувається певний рух коштів у вигляді надходжень та витрачання, що і формує економічну суть грошових потоків підприємства» [7].

Економісти часто мають різні думки щодо цього питання, оскільки економіка є складною наукою, що інтегрує різні теорії та підходи., так О. Мартякова та І. Єпіфанова наголошують, що «грошовий потік - є різницею між отриманими й виплаченими підприємством грошовими коштами за певний період часу» [24; 11]. Аналогічне трактування у О. Терещенка, який визначає грошовий потік «як результат руху грошових коштів підприємства за той чи інший період часу, тобто в загальному вигляді це різниця між надходженнями грошових коштів та їх виплатами за період» [33].

В навчальному посібнику Бланк І. «Управління грошовими потоками» зустрічаємо «грошові потоки підприємства - як сукупність розподілених по інтервалах періоду часу надходжень і виплат грошових коштів, що генеруються його господарською діяльністю» [3].

У Ю. Єрешко «грошовий потік – це обсяг грошових коштів, що отримує або виплачує підприємство протягом звітного або планового періоду» [12]. Дані два визначення використовують для аналізу фінансової звітності. Для оперативного управління грошовий потік не обмежується плановим періодом, він є динамічним показником, який формується безперервно. «Грошовий потік не являється обсягом грошових коштів, які надійшли або виплачуються підприємством, це є процесом надходження і витрачання грошових ресурсів» [14]. На сайті «Мій бізнес» зазначено, що «грошові потоки – це будь-які операції, які або приносять бізнесу грошові кошти, або виводять гроші з бізнесу, у готівковій та безготівковій формі» [15].

Аналіз навчальної та наукової економічної літератури дозволив встановити, що зарубіжні та вітчизняні вчені з різних точок зору трактують поняття «грошові потоки підприємства», внаслідок чого є різні підходи до управління ним, табл. 1.1

Грошовий потік є ключовою економічною категорією, яка може бути розглянута з різних поглядів і на різних рівнях. Визначення грошового потоку може варіюватися залежно від контексту, але його сутність залишається незмінною: це рух грошей у компанії. Науковці розділяють такі поняття як «грошовий потік» та «грошові потоки». Окремі автори грошовий потік (cash flow) ототожнюють із чистим грошовим потоком, різницею між надходженням та витрачанням грошових коштів в результаті діяльності підприємства за певний період. А «грошові потоки» (cash flows) трактують як безперервний рух коштів на підприємстві внаслідок його діяльності. Тобто cash flow у вузькому розумінні - це чистий грошовий потік, але в загальному показує рух коштів.

Таблиця 1.1.

Сутність поняття «грошові потоки» в економічній думці

Вчені	Сутність поняття « грошові потоки»
Бланк І. А	«сукупність розподілених надходжень і виплат грошових коштів за окремими інтервалами періодами часу, що розглядаються, генерованих його господарською діяльністю, рух яких пов'язаний з факторами часу, ризику і ліквідності» [3]
Брігхем Ю.	«фактичні чисті готівкові кошти, які надходять у фірму (чи витрачаються нею) протягом деякого визначеного періоду» [5]
Бутинець Ф. Ф.	«Найважливіший самостійний об'єкт фінансового аналізу, який проводиться з метою оцінки фінансової стійкості та платоспроможності підприємства» [6]
Дж. Ван Хорн	«потоки готівкових коштів, які мають безперервний характер, власні оборотні кошти» [34]
Загородний А. Г.	«надходження (додатний грошовий потік) і витрачання (від'ємний грошовий потік) коштів у процесі здійснення господарської діяльності підприємства» [41]
Кірейцев Г. Г.	«є одним із ключових моментів оптимального співвідношення між ліквідністю та прибутковістю» [40]
Крамаренко В. І.	«сукупність надходжень і вибуття коштів за певний період часу, сформованих у процесі господарської діяльності» [16]
Мних Є. В.	«сукупність розподілених у часі надходжень і виплат коштів, які генеруються його господарською діяльністю» [27]
Павловська О. В.	«надходження й витрати грошових коштів у процесі здійснення господарської діяльності підприємства» [37]
Поддєрьогін А. М.	«сукупність послідовно розподілених у часі подій, які пов'язані з фактором зміни власника грошових коштів у зв'язку з виконанням договірних зобов'язань між економічними агентами» [39]

Таким чином, грошові потоки представляють собою надходження та витрачання грошових коштів підприємства. Чистий грошовий потік представляє різницю між всіма надходженнями та витратами грошових коштів за певний період. Якщо надходження перевищують витрати, чистий грошовий потік є позитивним, що є ознакою грошової стабільності та можливості підприємства фінансувати свою діяльність, розширення або здійснювати інвестиції без залучення додаткових засобів. Якщо ж витрати перевищують надходження, чистий грошовий потік є негативним, що може сигналізувати про потенційні фінансові проблеми.

Грошовий потік – це багатогранний показник, який можна розглядати з різних позицій та на різних рівнях. Всебічний аналіз грошових потоків є ключовим для прийняття ефективних управлінських рішень та забезпечення фінансової стійкості підприємства.

Грошові потоки є одними з найважливіших показників фінансової діяльності підприємства, оскільки вони відображають реальні грошові надходження та виплати, на відміну від доходів та витрат, що обліковуються за методом нарахування. Значення грошових потоків для підприємства полягає в наступному:

1. Грошові потоки забезпечують підприємство коштами, необхідними для покриття короткострокових зобов'язань, таких як оплата праці, закупівля сировини та матеріалів, сплата податків і т.д. Це допомагає підтримувати ліквідність і фінансову стабільність компанії.

2. Позитивний вільний грошовий потік (free cash flow) може бути використаний для інвестицій у розвиток бізнесу, дослідження та розробки, розширення виробництва або придбання активів.

3. Підприємства зі стабільними і достатніми грошовими потоками вважаються більш привабливими для кредиторів та інвесторів, оскільки вони мають більшу здатність виконувати свої фінансові зобов'язання.

3. Грошові потоки дозволяють оцінити фінансову ефективність підприємства, визначити, наскільки ефективно воно використовує свої ресурси для генерації грошових коштів.

4. Аналіз грошових потоків є критично важливим для планування майбутніх витрат, інвестицій та управління капіталом. Без точного розуміння грошових потоків підприємство може стикнутися з проблемами недостатності коштів або неефективного їх використання.

5. Грошові потоки визначають суму грошових коштів, доступних для виплати дивідендів акціонерам або реінвестування в бізнес.

6. Наявність стабільних грошових потоків може допомогти зменшити фінансовий ризик, особливо в періоди економічної нестабільності або коли доходи підприємства мають великі коливання.

7. Для інвестиційних аналітиків та інвесторів грошові потоки є ключовими показниками для оцінки вартості підприємства і його акцій на фондовому ринку.

Ефективне управління грошовими потоками є запорукою фінансової стабільності та успішного розвитку підприємства. Управління грошовими потоками вимагає постійного моніторингу і аналізу, а також розробки стратегій для оптимізації надходжень і мінімізації виплат.

Отже, ефективне управління грошовими потоками підприємства забезпечує формування додаткових інвестиційних ресурсів для здійснення фінансових інвестицій, що є додатковим джерелом прибутку. Більш логічним є виклад положення другої позиції та визнання грошового потоку як руху грошових коштів, адже «потік» – це «рух», тобто надходження та використання грошових коштів.

Грошовий потік (cash flow) характеризує рух коштів у підприємстві, включаючи як готівкові, так і безготівкові операції. Це може стосуватися як операційної діяльності (продажі, покупки), так і інвестиційної (купівля активів, інвестиції) та фінансової діяльності (запозичення, виплата дивідендів). Грошовий потік є життєво важливим для забезпечення ліквідності та здатності підприємства виконувати свої зобов'язання. Ефективний управління грошовими потоками сприяє підвищенню ефективності використання ресурсів, що веде до створення доданої вартості. Постійний позитивний грошовий потік є основою для зростання вартості бізнесу в довгостроковій перспективі. Це забезпечує стабільність і можливість для подальших інвестицій та розширення. Грошовий потік безпосередньо впливає на можливість підприємства виплачувати дивіденди, реінвестувати прибутки або погашати борги, що в кінцевому підсумку впливає на добробут власників.

1.2. Класифікація грошових потоків підприємства

Класифікація грошових потоків є важливим елементом ефективного управління фінансами підприємства. Вона допомагає зрозуміти, які ресурси доступні, звідки вони походять і куди витрачаються, що дозволяє приймати більш обґрунтовані рішення.

Класифікація грошових потоків - це не просто розподіл на категорії, а важливий інструмент, який допомагає зрозуміти фінансовий стан підприємства та приймати обґрунтовані рішення. Різні користувачі потребують різної інформації про грошові потоки. Інвестори зацікавлені в грошових потоках від операційної діяльності, щоб оцінити прибутковість та стабільність бізнесу. Кредитори зосереджуються на грошових потоках від фінансової діяльності, щоб оцінити здатність підприємства погасити борги. Управління потребує детальної інформації про всі типи грошових потоків для планування та контролю фінансової діяльності.

Тому, визначаючи класифікацію грошових потоків, необхідно чітко розуміти, для кого ця інформація призначена та які питання вона повинна вирішувати. У цілому, «результати проведеного дослідження міжнародних і вітчизняних джерел, що розглядають питання класифікації грошових потоків, дозволяє констатувати:

- 1) відсутність єдиного комплексного підходу при розробці різних типів класифікації грошових потоків;
- 2) дублюються класифікаційні ознаки у різних вчених;
- 3) забагато класифікаційних ознак, які повторюють вже існуючі. З метою вирішення окресленого кола питань щодо формування теоретичних засад класифікації грошових потоків доцільно систематизувати та доповнити їх новими» [15].

Розглянемо класифікацію грошових потоків, за класифікаційними ознаками, які найбільш зустрічаються у фінансово-економічній літературі.

За напрямками руху виділяють вхідні та вихідні грошові потоки. Вхідні грошові потоки - надходження грошових коштів на підприємство з різних джерел (виручка від реалізації, інвестиції, кредити тощо). Вихідні грошові потоки - витрачання грошових коштів підприємством на різні цілі (оплата товарів, робіт, послуг, виплата заробітної плати, погашення кредитів тощо). «Вхідні грошові потоки характеризують надходження грошових коштів від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Вихідні грошові потоки – видаток грошових коштів від усіх видів діяльності» [39, с. 62].

«Грошовий потік у національній валюті характеризує ту частину сукупного грошового потоку, який обслуговується національною валютою. Грошовий потік в іноземній валюті характеризує ту частину сукупного грошового потоку, який обслуговується валютою інших країн, тобто іноземною валютою» [20, с. 15].

Класифікація грошових потоків за характером передбачає їх поділ на внутрішні та зовнішні. Цей поділ дозволяє краще зрозуміти фінансові процеси, що відбуваються всередині підприємства та між підприємством і зовнішнім середовищем. Внутрішній грошовий потік характеризує сукупність надходжень та видатків грошових потоків, які здійснюються всередині суб'єкта господарювання. Ці потоки включають в собі фінансові операції, що відбуваються між підрозділами або структурними частинами одного і того ж підприємства. Зовнішній грошовий потік характеризує сукупність надходжень та видатків грошових потоків, які здійснюються між підприємством та іншими суб'єктами господарювання. Ці потоки включають в собі фінансові операції, що відбуваються з постачальниками, покупцями, кредиторами, інвесторами та іншими зовнішніми партнерами.

Класифікація грошових потоків за критерієм «розподіл у часі» є важливою для ефективного управління фінансами підприємства, оскільки дозволяє враховувати часовий фактор, що є критичним для оцінки інвестиційної привабливості проектів та прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Поточні (теперішні) грошові потоки характеризують

теперішню вартість грошових потоків, враховують фактори часу, інфляції та ризику; визначаються шляхом дисконтування, тобто визначення поточної (теперішньої) вартості грошей. Очікувані (майбутні) грошові потоки характеризують майбутню вартість, тобто вартість грошових потоків на певний момент часу в майбутньому та використовуються для прогнозування та планування інвестиційних проектів. Минулі грошові потоки відображають фактичні грошові потоки, які вже відбулися. Використовуються для аналізу минулої діяльності та оцінки ефективності раніше реалізованих проектів.

За формами використаних грошових коштів грошові потоки поділяються на готівкові та безготівкові. Ця класифікація є важливою для аналізу фінансових операцій, оскільки кожна з форм має свої особливості і впливає на економічні процеси компаній, організацій або навіть окремих осіб.

Найпоширенішою класифікаційною ознакою є поділ грошових потоків за видами діяльності. Грошові потоки від операційної діяльності - пов'язані з основною діяльністю підприємства, спрямованою на виробництво та реалізацію продукції. Грошові потоки від інвестиційної діяльності - пов'язані з придбанням або продажем довгострокових активів та інших інвестицій. Грошові потоки від фінансової діяльності - пов'язані зі змінами у складі власного та позикового капіталу підприємства.

За методом розрахунку виділяють валовий та чистий грошовий потік. Валовий грошовий потік - уся сукупність надходжень або витрат грошових коштів у певному періоді. Чистий грошовий потік - різниця між позитивним і негативним грошовими потоками у певному періоді.

За стабільністю часових інтервалів формування грошових потоків можна виділити наступні види грошових потоків. Регулярний грошовий потік характеризується постійними часовими інтервалами між окремими надходженнями або виплатами грошових коштів. Наприклад: щомісячні платежі за кредитом, щоквартальні дивідендні виплати, щорічні податкові платежі. Нерегулярний грошовий потік - має змінні часові інтервали між окремими грошовими надходженнями або виплатами. Наприклад

надходження від разових продажів активів, інвестиційні вкладення в різні проекти, виплати за страховими випадками. Дискретний грошовий потік - передбачає надходження або виплати грошових коштів через нерівні проміжки часу. Це можуть бути сезонні надходження від продажу певних видів товарів, нерегулярні премії працівникам. Безперервний грошовий потік характеризується постійним рухом грошових коштів без чітко визначених інтервалів. Прикладами можуть бути щоденні роздрібні продажі в магазині, постійні операційні витрати підприємства. Отже, стабільність часових інтервалів формування грошових потоків може суттєво відрізнятися залежно від характеру діяльності підприємства, специфіки його операцій та зовнішніх факторів.

Використання чітко визначених теоретичних засад класифікації грошових потоків підприємства є ключовим для розуміння їх сутності та ефективного управління ними. Без систематичного підходу до класифікації, аналіз грошових потоків перетворюється на хаотичний процес, що унеможливорює прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Різні теоретичні підходи пропонують різні способи класифікації грошових потоків (наприклад, за джерелом надходження, за напрямком руху, за часом, за операційною діяльністю, інвестиційною діяльністю та фінансовою діяльністю). Застосування цих підходів дозволяє розкласти складну картину грошових потоків на окремі, більш зрозумілі компоненти. Це сприяє глибокому розумінню того, звідки надходять кошти, куди вони спрямовуються, та як змінюється ліквідність підприємства з часом.

Класифікація дозволяє застосувати комплексний підхід до управління грошовими потоками. Замість розгляду грошових потоків як суцільного потоку, менеджмент може аналізувати окремі категорії, визначаючи сильні та слабкі сторони, потенційні ризики та можливості. Наприклад, аналіз грошових потоків від операційної діяльності дозволяє оцінити ефективність основного бізнесу, а аналіз грошових потоків від інвестиційної діяльності – оцінити

ефективність інвестиційних проектів. Це дозволяє приймати більш виважені рішення щодо фінансування, інвестицій та управління ліквідністю.

Систематична класифікація та аналіз попередніх грошових потоків дозволяє створювати більш точні прогнози майбутніх потоків. Це важливо для планування бюджету, управління ризиками та прийняття стратегічних рішень.

Завдяки чіткому уявленню про структуру грошових потоків, менеджмент може ефективніше приймати рішення щодо оптимізації ліквідності завдяки виявленню потенційних дефіцитів або надлишків коштів, управління боргом, інвестиційних проектів, розподілу дивідендів.

В цілому, використання визначених теоретичних засад класифікації грошових потоків є невід'ємною частиною ефективного фінансового менеджменту. Воно забезпечує ґрунтовне розуміння фінансового стану підприємства та дозволяє приймати обґрунтовані рішення, які спрямовані на його стабільний розвиток та зростання.

1.3. Зміст управління грошовими потоками підприємства

Управління грошовими потоками дійсно є одним з ключових аспектів фінансової стратегії будь-якого підприємства. Грошові потоки, що формуються в результаті господарської діяльності, є важливим ресурсом, який забезпечує стабільну роботу підприємства як в поточному періоді, так і в довгостроковій перспективі.

Ефективне управління грошовими потоками безпосередньо впливає на поточні результати діяльності підприємства. Стабільність грошових потоків забезпечує своєчасне виконання зобов'язань перед постачальниками, кредиторами та персоналом, що сприяє стабільній роботі підприємства. З іншої сторони управління грошовими потоками визначає довгострокові перспективи. Наявність оптимальних грошових потоків дозволяє підприємству інвестувати в розвиток, оновлення технологій та інфраструктури, що сприяє зростанню та конкурентоспроможності.

Основною метою управління грошовими потоками є забезпечення того, щоб підприємства мали достатній обсяг грошових коштів для покриття своїх фінансових зобов'язань (витрат) у потрібний час. Це означає, що підприємства повинні збалансовувати свої надходження (доходи, отримані від реалізації продукції, надання послуг тощо) з витратами (оплата праці, матеріалів, послуг, податків тощо).

Не менш важливим є синхронізація грошових надходжень і витрат у часі. Це означає, що грошові засоби повинні бути доступні саме тоді, коли виникає потреба в їх використанні для покриття витрат. Незбалансованість у часі може призвести до фінансових труднощів, навіть якщо загальний обсяг надходжень достатній для покриття всіх витрат протягом певного періоду.

Ефективне управління грошовими потоками забезпечує фінансову стабільність підприємства, зменшуючи ризик несплати боргів і банкрутства. Правильне планування дозволяє уникнути зайвих фінансових витрат, пов'язаних з надмірними резервами ліквідності чи, навпаки, із залученням дорогих кредиторських коштів для покриття дефіциту. Доступність грошових коштів дозволяє підприємству швидко реагувати на можливості інвестування, підвищуючи його конкурентоспроможність і потенціал зростання. Підприємства, відомі своїм ефективним управлінням грошовими потоками, часто мають кращий кредитний рейтинг, що полегшує доступ до зовнішнього фінансування на вигідних умовах.

Управління грошовими потоками є критично важливим аспектом фінансового менеджменту підприємства. Його основна мета - забезпечити фінансову рівновагу шляхом збалансування надходжень і витрат, а також їх синхронізації у часі. Ефективне управління грошовими потоками не тільки підтримує фінансову стабільність підприємства, але й відкриває можливості для зростання і розвитку.

Управління грошовими потоками підприємства ґрунтується на кількох основних принципах, кожен з яких відіграє важливу роль у забезпеченні

стабільної та ефективної роботи фінансової структури. Розглянемо ці принципи детальніше:

1. **Принцип інформативної достовірності.** Цей принцип передбачає, що система управління грошовими потоками має бути забезпечена точною, повною та актуальною інформацією про рух коштів. Така інформація повинна включати дані про зміни в грошових потоках, які виникають в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства. Достовірна інформація є основою для прийняття обґрунтованих рішень, що стосуються управління фінансами.
2. **Принцип забезпечення збалансованості.** Цей принцип спрямований на оптимізацію грошових потоків. Він полягає в тому, щоб досягти балансу між притоком і відтоком грошових коштів. Важливо, щоб підприємство мало достатньо коштів для виконання поточних зобов'язань, а також для реалізації інвестиційних проектів. Збалансованість грошових потоків допомагає уникнути фінансових диспропорцій та забезпечує стабільну роботу підприємства.
3. **Принцип ліквідності.** Ліквідність передбачає здатність підприємства в будь-який момент часу виконувати свої фінансові зобов'язання. Це означає, що підприємство має мати достатню кількість грошових коштів або легко реалізованих активів для покриття короткострокових зобов'язань. Реалізація цього принципу допомагає уникнути ризиків неплатоспроможності та банкрутства.
4. **Принцип ефективності.** Цей принцип полягає у максимальному використанні доступних грошових ресурсів для досягнення найвищої можливої рентабельності. Ефективне управління грошовими потоками передбачає не тільки їх оптимальне розподілення, але і пошук можливостей для інвестування в прибуткові проекти. Результатом реалізації цього принципу є збільшення інвестиційної привабливості підприємства та зростання його капіталу.

Реалізація цих принципів дозволяє підприємству ефективно керувати своїми фінансовими ресурсами, знижувати ризики та підвищувати конкурентоспроможність на ринку. Важливо, щоб усі принципи були реалізовані комплексно, оскільки лише це забезпечить стабільну та стійку роботу фінансової системи підприємства.

Базуючись на зазначених принципах на підприємстві «здійснюється організація процесу управління грошовими потоками, який послідовно охоплює наступні основні етапи:

- забезпечення повного та достовірного обліку грошових потоків підприємства та формування необхідної звітності;
- аналіз грошових потоків підприємства у попередньому періоді;
- оптимізація грошових потоків підприємства;
- планування грошових потоків підприємства у розрізі різних видів;
- забезпечення ефективного контролю за грошовими потоками підприємства».

Перший етап управління грошовими потоками полягає у забезпеченні повного та достовірного обліку грошових потоків підприємства та формуванні необхідної звітності. Цей етап є основою для всіх подальших кроків у процесі управління грошовими потоками.

Важливо, щоб всі операції з грошовими потоками були точно внесені в бухгалтерські документи. Необхідно регулярно проводити контроль та перевірку облікових записів, щоб забезпечити їхню точність та повноту. Використання сучасних програмних продуктів для бухгалтерського обліку може значно полегшити процес обліку та зменшити кількість помилок.

Бухгалтерія та фінансовий менеджмент повинні тісно співпрацювати, щоб забезпечити точність та повноту обліку грошових потоків. Основною метою організації обліку та формування звітності є забезпечення фінансових менеджерів необхідною інформацією для проведення всебічного аналізу, планування та контролю грошових потоків. Таким чином, перший етап

управління грошовими потоками є критичним для ефективного функціонування підприємства та досягнення його фінансових цілей.

Аналіз грошових потоків попереднього періоду є важливим етапом управління фінансами підприємства. Він дозволяє виявити сильні та слабкі сторони руху грошових коштів, а також визначити потенційні проблеми та можливості для покращення.

Основними показниками які використовуються для аналізу грошових потоків є «показники ліквідності та платоспроможності (чистий оборотний капітал, коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт операційної ліквідності, маневреність функціонуючого капіталу); показники динаміки і структури грошових потоків підприємства (грошовий потік від операційної, інвестиційної, фінансової діяльності та загальний грошовий потік, валовий і чистий грошовий потік тощо)» .

Аналіз грошових потоків не є одноразовим заходом. Його необхідно проводити регулярно, щоб своєчасно виявляти та реагувати на зміни в діяльності підприємства. Аналіз грошових потоків підприємства є важливим інструментом для фінансових керівників та власників бізнесу, забезпечуючи базу для прийняття інформованих рішень, спрямованих на поліпшення фінансової стійкості підприємства. Результати, які отримують на цьому етапі управління забезпечують виконання наступних двох етапах, а саме для виявлення резервів та їх планування на наступний період і оптимізації.

Оптимізація грошових потоків є ключовою складовою ефективного фінансового управління підприємством. Вона дозволяє забезпечити стабільність і фінансову рівновагу.

Основними завданнями, які вирішуються на етапі оптимізації грошових потоків підприємства є:

1. Виявлення та реалізація резервів, які дозволяють знизити залежність підприємства від зовнішніх джерел залучення грошових коштів. Це завдання спрямоване на досягнення фінансової стійкості та незалежності. Залежність

від зовнішнього фінансування (кредити, позики, інвестиції) робить підприємство вразливим до змін ринкових умов, процентних ставок та вимог інвесторів. Резервами для зниження такої залежності можуть бути скорочення циклу обороту дебіторської заборгованості (шляхом впровадження ефективної системи стягнення боргів, пропонування знижок за дострокову оплату), зменшення запасів сировини та готової продукції (за рахунок впровадження системи "точно в строк", оптимізації логістики), ефективне управління кредиторською заборгованістю (використання максимально можливих термінів оплати без шкоди для репутації). Збільшення прибутковості дозволяє генерувати більше власних коштів, які можуть бути реінвестовані в розвиток бізнесу. Це досягається за рахунок збільшення обсягів продажів, зниження собівартості продукції, підвищення цін (за умови збереження конкурентоспроможності). Оптимізація використання обладнання, своєчасна модернізація та продаж невикористовуваних активів дозволяють вивільнити додаткові кошти.

2. Забезпечення збалансованості грошових потоків у часі та за обсягами. Надходження грошових коштів повинні покривати поточні витрати та забезпечувати фінансування запланованих інвестицій. Дисбаланс може призвести до дефіциту коштів та необхідності залучення додаткового фінансування. Для забезпечення збалансованості необхідно планувати грошові потоки та управляти піками і спадами.

Складання бюджету руху грошових коштів дозволяє прогнозувати надходження та витрати, виявляти потенційні дефіцити та завчасно вживати заходів для їх уникнення. Сезонність бізнесу, великі інвестиційні проекти можуть створювати значні коливання грошових потоків. Необхідно розробляти стратегії для згладжування цих коливань, наприклад, залучення короткострокового фінансування в періоди дефіциту та інвестування надлишкових коштів в періоди пікового прибутку.

3. Забезпечення тісного взаємозв'язку грошових потоків за видами господарської діяльності підприємства. Якщо підприємство здійснює кілька

видів діяльності, важливо аналізувати грошові потоки кожного з них окремо та в їх взаємозв'язку. Це дозволяє визначити найбільш та найменш прибуткові напрямки, оптимізувати розподіл ресурсів та підвищити загальну ефективність бізнесу.

4. Підвищення обсягу та якості чистого грошового потоку. Чистий грошовий потік – це різниця між усіма надходженнями та витратами грошових коштів. Його збільшення свідчить про ефективну діяльність підприємства. Якість чистого грошового потоку визначається стабільністю та передбачуваністю його надходжень. Підвищення обсягу та якості чистого грошового потоку досягається шляхом комплексного вирішення всіх перерахованих вище завдань.

Наступним етапом управління грошовими потоками підприємства є забезпечення ефективного контролю. Контроль – це не просто виявлення відхилень, а цілий комплекс заходів, спрямованих на забезпечення відповідності фактичного руху грошових коштів запланованому. Ефективний контроль дозволяє запобігати фінансовим труднощам, оптимізувати використання коштів, підвищити ефективність управління, досягати фінансових цілей, підвищити відповідальність

Своєчасне виявлення проблем з ліквідністю дозволяє вжити заходів для їх усунення, запобігаючи банкрутству або значним фінансовим втратам. Аналіз відхилень допомагає виявити неефективні витрати та знайти можливості для оптимізації використання ресурсів. Регулярний контроль та аналіз дозволяють вдосконалювати методи управління грошовими потоками, роблячи їх більш ефективними. Контроль забезпечує рух компанії у відповідності до стратегічних цілей, таких як зростання прибутку, розширення бізнесу та встановлює відповідальність за виконання планів та ефективне використання коштів.

Інформаційним забезпеченням контролю план руху грошових коштів, інші плани розвитку підприємства, облікові (фактичні) дані про рух коштів, результати аналізу стану грошових потоків та ефективності управління: План

руху грошових коштів - це головний документ, який служить основою для контролю. Він повинен бути детальним, реалістичним та регулярно переглядатися. Плани маркетингу, виробництва, інвестицій також впливають на рух грошових коштів і повинні враховуватися під час контролю. Аналіз стану грошових потоків включає в себе розрахунок показників ліквідності, платоспроможності, рентабельності та інших фінансових коефіцієнтів.

Дані бухгалтерського обліку відображають реальний рух грошових коштів. Важливо, щоб облік був точним та своєчасним.

Ефективний контроль за грошовими потоками є ключовим фактором успіху будь-якого підприємства. Він вимагає постійного моніторингу, аналізу та оперативного реагування на зміни.

Ефективне управління грошовими потоками не тільки забезпечує виживання підприємства в короткостроковій перспективі, але й створює основу для сталого розвитку та зростання в довгостроковій перспективі. Це вимагає комплексного підходу, включаючи як стратегічне планування, так і оперативне управління на щоденній основі.

Висновки до розділу 1

Грошовий потік є ключовою економічною категорією, яка може бути розглянута з різних поглядів і на різних рівнях. Визначення грошового потоку може варіюватися залежно від контексту, але його сутність залишається незмінною: це рух грошей у компанії. Грошові потоки представляють собою надходження та витрачання грошових коштів підприємства. Чистий грошовий потік представляє різницю між всіма надходженнями та витратами грошових коштів за певний період. Якщо надходження перевищують витрати, чистий грошовий потік є позитивним, що є ознакою грошової стабільності та можливості підприємства фінансувати свою діяльність, розширення або здійснювати інвестиції без залучення додаткових засобів. Якщо ж витрати

перевищують надходження, чистий грошовий потік є негативним, що може сигналізувати про потенційні фінансові проблеми.

Класифікація грошових потоків є важливим елементом ефективного управління фінансами підприємства. Вона допомагає зрозуміти, які ресурси доступні, звідки вони походять і куди витрачаються, що дозволяє приймати більш обґрунтовані рішення.

Класифікація грошових потоків - це не просто розподіл на категорії, а важливий інструмент, який допомагає зрозуміти фінансовий стан підприємства та приймати обґрунтовані рішення. Різні користувачі потребують різної інформації про грошові потоки. Інвестори зацікавлені в грошових потоках від операційної діяльності, щоб оцінити прибутковість та стабільність бізнесу. Кредитори зосереджуються на грошових потоках від фінансової діяльності, щоб оцінити здатність підприємства погасити борги. Управління потребує детальної інформації про всі типи грошових потоків для планування та контролю фінансової діяльності.

Управління грошовими потоками є критично важливим аспектом фінансового менеджменту підприємства. Його основна мета - забезпечити фінансову рівновагу шляхом збалансування надходжень і витрат, а також їх синхронізації у часі. Ефективне управління грошовими потоками не тільки підтримує фінансову стабільність підприємства, але й відкриває можливості для зростання і розвитку.

Організація процесу управління грошовими потоками на підприємстві послідовно охоплює наступні основні етапи:

- забезпечення повного та достовірного обліку грошових потоків підприємства та формування необхідної звітності;
- аналіз грошових потоків підприємства у попередньому періоді;
- оптимізація грошових потоків підприємства;
- планування грошових потоків підприємства у розрізі різних видів;
- забезпечення ефективного контролю за грошовими потоками підприємства.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ

МКП «ЧЕРНІВЦІТЕПЛОКОМУНЕНЕРГО»

2.1. Фінансово-економічна характеристика комунального підприємства

Міське комунальне підприємство «Чернівцітеплокомуненерго» (далі - Підприємство) є комунальним підприємством, що засноване на власності територіальної громади м. Чернівців, представницьким органом якої є міська рада. Підприємство створене відповідно до рішення XIX сесії IV скликання Чернівецької міської ради від 26.02.2004р. No399 «Про створення міського комунального підприємства «Чернівцітеплокомуненерго».

Рішенням УІІ сесії У скликання Чернівецької міської ради від 28.09.2006 року No114 затверджено статут МКП «Чернівцітеплокомуненерго» та на його баланс передано об'єкти нерухомості (котельні) та мережі централізованого теплопостачання від ОДКП «Чернівціоблтепломережа».

Підприємство має статус юридичної особи, відокремлене майно, самостійний баланс, розрахунковий рахунок, печатку, штамп та бланки із своїм найменуванням.

Основною метою діяльності підприємства є задоволення потреб внутрішнього ринку у послугах надання теплової енергії та гарячого водопостачання. Господарську діяльність Підприємство здійснює на підставі ліцензій, виданих Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг.

На балансі підприємства знаходяться 89 котелень. Протяжність теплових мереж у двотрубному вимірі складає 91,9 км, у т.ч.: протяжність магістральних мереж – 17,2 км, протяжність розподільчих мереж – 74,7 км. Послугами теплопостачання користується 39,3 тис. абонентів.

З метою характеристики фінансово-економічної діяльності МКП «Чернівцітеплокомуненерго» проаналізуємо склад та структуру капіталу в

табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Склад та динаміка джерел формування капіталу
МКП «Чернівцітеплокомуненерго» у 2019-2023 рр.

Показники	На кінець року, тис. грн.					Відхилення(+,-) 2023 до 2019рр.	
	2019	2020	2021	2022	2023	тис. грн.	%
Власний капітал	7146	-29310	174613	168154	191940	184794	2585,98
Позиковий капітал	236702	340753	372812	342578	512175	275473	116,38
Капітал	243848	311443	547425	510732	704115	460267	188,75

Із таблиці 2.1 видно, що в 2023 році обсяг капіталу підприємства значно збільшився порівняно з 2019 роком, а саме на 704115 тис. грн. Значною мірою це викликане збільшенням власного капіталу з 7146 тис. грн. у 2019 році до 191940 тис. грн. у 2023 році, тобто на 184794 тис. грн., або на 2585,98%. Водночас позиковий капітал у 2023 р. порівняно з 2019 р. зріс на 275473 тис. грн., тобто на 116,38%.

У складі джерел капіталу МКП «Чернівцітеплокомуненерго» у 2019-2023 рр. переважаючу частку має позиковий капітал. Його максимальне значення у 2023 р. - 191940 тис. грн. Відповідно, за рахунок його постійного збільшення, капітал підприємства зростає.

Власний капітал МКП «Чернівцітеплокомуненерго» у 2019 р. становив 7146 тис. грн., у 2020 р. він мав від'ємне значення - - 29310 тис. грн., у 2021 р. ситуація покращилася і він зріс до 174613 тис. грн., у 2022 р. становив 168154 тис. грн., у 2023 р. – 191940 тис. грн.

Проаналізуємо детальніше структуру капіталу МКП «Чернівцітеплокомуненерго» за досліджувані роки, рис. 2.1

Як видно з рис. 2.1., на кінець 2019 року власний капітал МКП «Чернівцітеплокомуненерго» становив 2,93 % всього капіталу підприємства, на кінець 2020 р. взагалі власний капітал мав від'ємне значення. У 2021-2022

пр. власний капітал було поповнено і його питома вага зросла до 31,9% і 32,92% відповідно. У 2023 р. власний капітал зменшився до 27,26%. Отже ризик втрати фінансової стійкості зменшився.

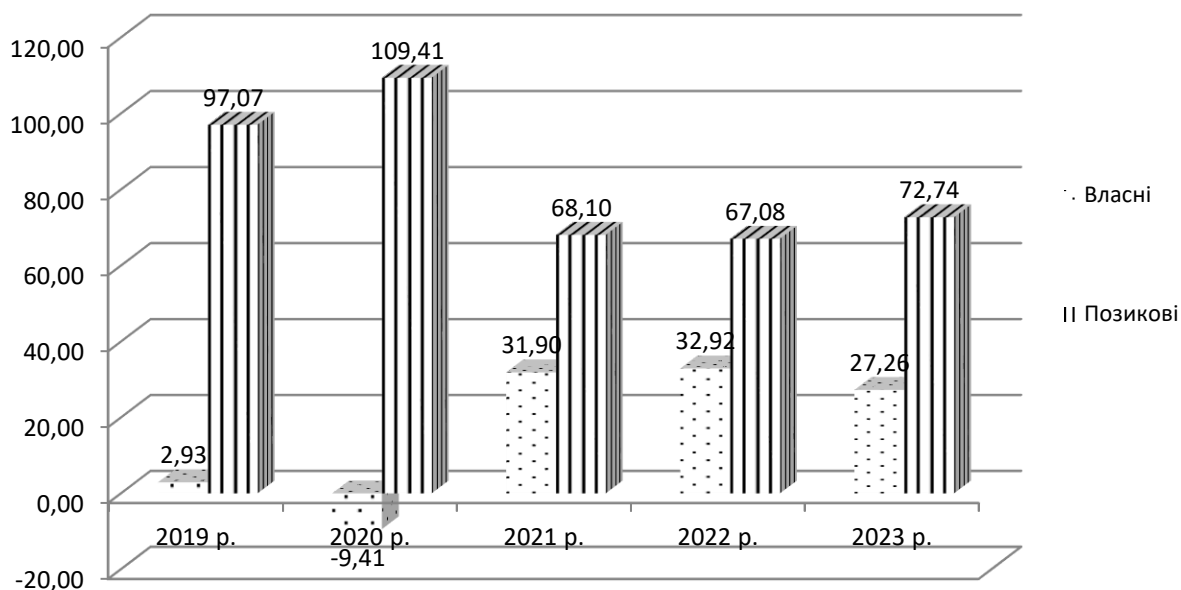

Рис. 2.1. Динаміка структури капіталу МКП «Чернівцітеплокомуненерго» за 2019-2023 рр., %

Щодо позикового капіталу, тенденція прямо протилежна: у 2019-2020 рр. він був основним джерелом формування капіталу підприємства і у 2021-2023 рр. його частка зменшилася і у 2023 р. становила 27,24%.

Для більш детального аналізу вивчимо динаміку і структуру власного і позикового капіталу, визначимо причини зміни окремих його складових і дамо оцінку цим змінам за звітний період табл.2.2, рис. 2.2.

Дані таблиці 2.2 показали, що сума власного капіталу МКП «Чернівцітеплокомуненерго» зростала за рахунок таких складових, як зареєстрований капітал, внески до незареєстрованого статутного капіталу, капітал у дооцінках. Обсяг зареєстрованого капіталу зріс у 2023 р. порівняно з 2019 р. на 390039 тис. грн., тобто на 209,22%, обсяг внесків до незареєстрованого капіталу зріс на 160406 тис. грн. (291,58%), у 2021 р. з'явився капітал у дооцінках, що на кінець 2023 р. становив 142249 тис. грн.

Таблиця 2.2

**Динаміка складу власного капіталу МКП «Чернівцітеплокомуненерго»
за 2019–2023 рр.**

Показники	На кінець року, тис. грн.					Відхилення(+,-) 2023 до 2019 рр.	
	2019	2020	2021	2022	2023	тис. грн.	%
Зареєстрований капітал	186421	237529	299433	361042	576460	390039	209,22
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	55012	106120	168035	229633	215418	160406	291,58
Капітал у дооцінках	0	634	167301	153412	142249	142249	100,00
Додатковий капітал	37213	35898	15253	15253	15530	-21683	-58,27
Резервний капітал	529	529	529	529	529	0	0
Непокритий збиток	-217017	-303900	-307913	-362082	-542828	-325811	150,13
Всього	7146	29310	174613	168154	191940	184794	2585,98

Додатковий капітал МКП «Чернівцітеплокомуненерго» зменшився на 21683 тис. грн. (58,27%). Величина резервного капіталу не змінилася. Підприємство щороку отримує значний обсяг збитків, обсяг непокритого збитку щороку зростає.

Дані, наведені на рис.2.2, відображають зміни в структурі власного капіталу МКП за 2019 – 2023 рр. Частка статутного капіталу у структурі власного капіталу є переважаючою, постійно змінюється і у 2023 р. становила 214,71%. Також значною є частка внесків до незареєстрованого статутного капіталу, на кінець 2022 р. становила 300,33%. Вагому роль у формуванні власного капіталу став відігравати капітал у дооцінках, 74,11% у 2023 р. Відбувається зменшення питомої ваги додаткового капіталу до 8,09%. Зовсім невагомою є частка резервного капіталу – 0,28%. І постійно зменшує величину власного капіталу непокритий збиток, у 2023 р. на 282,81%.

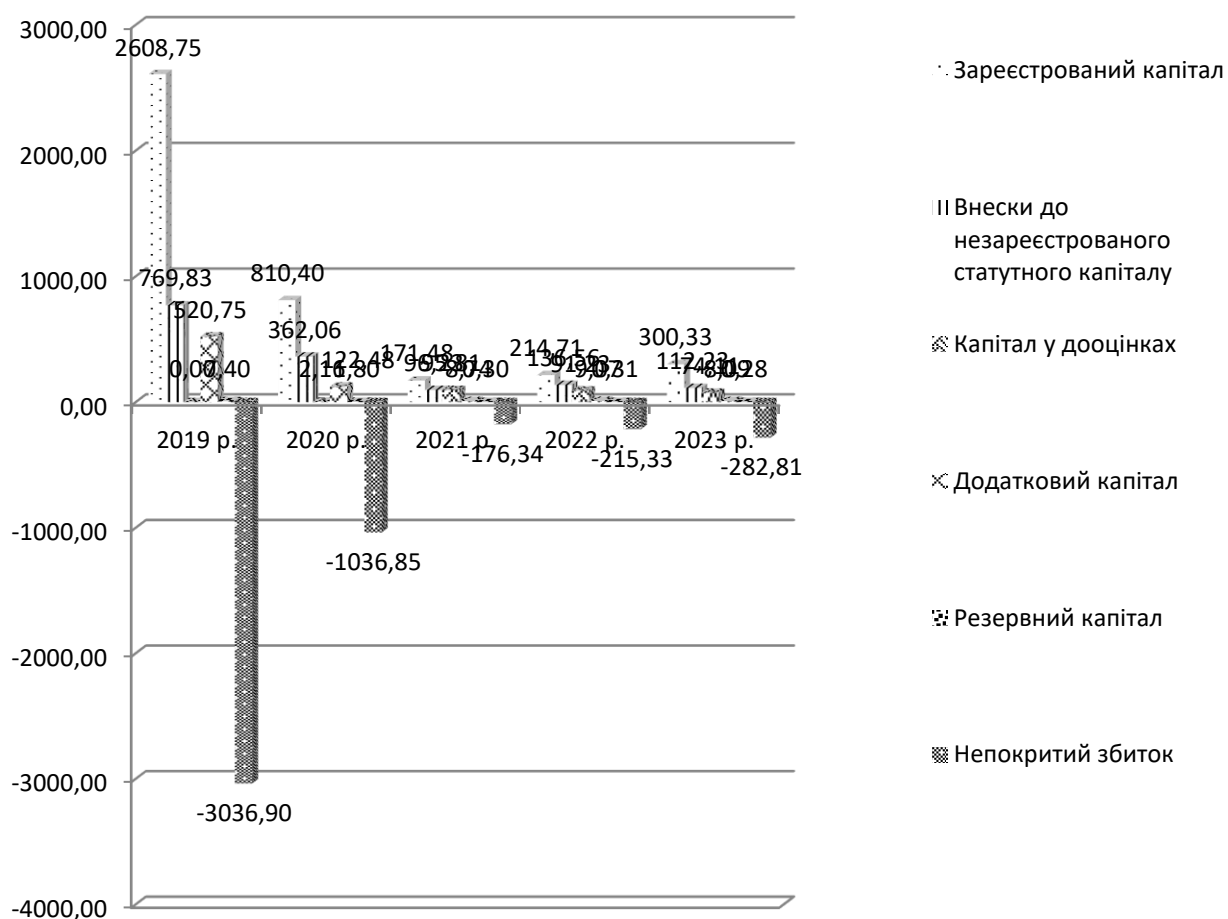

Рис. 2.2. Динаміка структури власного капіталу МКП «Чернівцітеплокомуненерго» за 2019–2023 рр.

Дослідимо динаміку змін складу та структури позикового капіталу МКП «Чернівцітеплокомуненерго» у 2019 – 2023 рр. (табл. 2.3, 2.4).

Аналізуючи дані таблиці 2.3, можна побачити, що МКП «Чернівцітеплокомуненерго» у 2019-2023 рр. має відстрочені податкові зобов'язання та використовувало довгострокове кредитування. Поточні зобов'язання за розрахунками спостерігаються впродовж всього періоду дослідження. Найбільша величина поточних зобов'язань – це кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги.

Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями спостерігаються у 2020-2023 рр., у 2023 р. її обсяг становив 18115 тис. грн. Величина поточних зобов'язань за розрахунками з бюджетом, зросла на 29,27%, зі страхування, з оплати праці зменшилася на 15,89 % та

12,94% відповідно.

Зросли поточні зобов'язання за одержаними авансами. Постійно зростає величина поточних забезпечень, за досліджуваний період на 4538 тис. грн., на 189,87%.

Доходи майбутніх періодів зменшилися на 15298 тис. грн. (30,32%). Інші поточні зобов'язання значно зросли і становили у 2023 р. 23156 тис. грн.

Таблиця 2.3

Динаміка складу позикового капіталу
МКП «Чернівцітеплокомуненерго» за 2019 – 2023 рр.

Показники	На кінець року, тис. грн.					Відхилення(+,-) 2023 до 2019 рр.	
	2019	2020	2021	2022	2023	тис. грн.	%
Відстрочені податкові зобов'язання				19952	24635	24635	100
Довгострокові кредити банків	0	26855	0	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	13111	11559	0	24788	56326	43215	329,61
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	0	14769	13496	50202	18115	18115	100
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	157707	207370	185389	149421	327429	169722	107,62
Поточні зобов'язання за розрахунками:							
з бюджетом	1288	918	1082	1585	1665	377	29,27
зі страхування	1026	619	758	894	863	-163	-15,89
з оплати праці	3965	2293	2997	3515	3452	-513	-12,94
за одержаними авансами	0	7213	5816	20978	14443	14443	100
Поточні забезпечення	2390	2688	3409	5922	6928	4538	189,87
Доходи майбутніх періодів	50461	50720	45336	40279	35163	-15298	-30,32
Інші поточні зобов'язання	6754	15722	48045	25042	23156	16402	242,85
Всього	236702	340753	306328	342578	515175	278473	117,65

Отже зростання позикового капіталу переважно відбувалося за рахунок зростання кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги.

Таблиця 2.4

Динаміка структури позикового капіталу
МКП «Чернівцітеплокомуненерго» у 2019 – 2023рр.

Показники	На кінець року, %.					Відхилення (+,-) 2023 до 2019 рр.
	2019	2020	2021	2022	2023	
Відстрочені податкові зобов'язання	0	0	0	5,82	4,78	4,78
Довгострокові кредити банків	0	7,88	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	5,54	3,39	0,00	7,24	10,93	5,39
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	0	4,33	4,41	14,65	3,52	3,52
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	66,63	60,86	60,52	43,62	63,56	-3,07
Поточні зобов'язання за розрахунками:						
з бюджетом	0,54	0,27	0,35	0,46	0,32	-0,22
зі страхування	0,43	0,18	0,25	0,26	0,17	-0,27
з оплати праці	1,68	0,67	0,98	1,03	0,67	-1,01
за одержаними авансами	0,00	2,12	1,90	6,12	2,80	2,80
із внутрішніх розрахунків	1,01	0,79	1,11	1,73	1,34	0,34
Поточні забезпечення	21,32	14,88	14,80	11,76	6,83	-14,49
Доходи майбутніх періодів	2,85	4,61	15,68	7,31	4,49	1,64
Інші поточні зобов'язання	0	0	0	5,82	4,78	4,78

Найбільша частка позикового капіталу МКП «Чернівцітеплокомуненерго» припадає на кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги, що у 2019 р. становила 66,63 % і у 2023 р. зменшилася

до 63,56%. У 2023 р. значно зросла частка інших довгострокових зобов'язань до 10,93% та з'явилася частка відстрочених податкових зобов'язань – 4,78 %.

Впродовж всього періоду дослідження питома вага доходів майбутніх періоді займали певну частку. Зокрема у 2023 р. 4,49%. На інші поточні зобов'язання припадало 4,78% позикового капіталу міського комунального підприємства.

Грошові потоки підприємства залежать від забезпечення підприємства основним та оборотним капіталом у необхідному розмірі для виконання його функцій та завдань.

Проаналізуємо склад вкладеного капіталу МКП «Чернівцітеплокомуненерго», табл 2.5

Таблиця 2.5

Склад вкладеного капіталу МКП «Чернівцітеплокомуненерго»
у 2019-2023 рр.

Активи	На кінець року, тис. грн.					Відхилення(+,-) 2023 до 2019 рр.	
	2019	2020	2021	2022	2023	тис. грн.	%
Необоротні активи	129398	138178	306629	341388	459690	330292	255,25
Оборотні активи	114450	173265	240796	169344	244425	129975	113,56
Капітал	243848	311443	547425	510732	704115	460267	188,75

Зростання активів МКП «Чернівцітеплокомуненерго» відбувається переважно за рахунок зростання необоротних активів. Їх величина за 5 років зросла на 330292 тис. грн., тобто на 255,25%. Значне зростання необоротних активів спостерігається у 2021-2023 рр. Величина оборотних активів зросла на 129975 тис. грн., тобто на 113,56%.

Прослідкувати структуру активів МКП «Чернівцітеплокомуненерго», можна за рис. 2.3

Питома вага необоротних активів у 2019 р. становила 53,07%, у 2020 р. спостерігалася її зменшення д 44,37%, але наступні роки вона зростала і у 2023

р. становила 65,29%.

Частка оборотних активів мала протилежну тенденції і у 2023 р. становила 34,71 %.

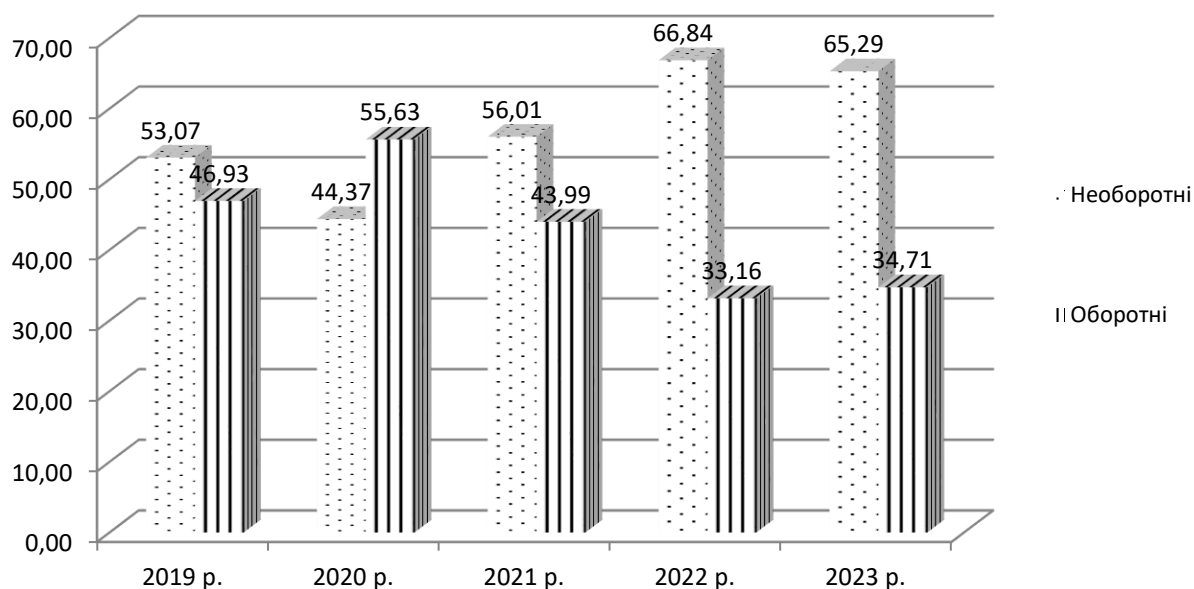

Рис. 2.3. Динаміка структури активів МКП «Чернівцітеплокомуненерго» у 2019-2023 рр., %

Більш детально проаналізуємо склад необоротних активів міського комунального підприємства, табл.2.6

Таблиця 2.6

Склад необоротних активів МКП «Чернівцітеплокомуненерго»
у 2019-2023 рр.

Показники	На кінець року, тис. грн.					Відхилення (+,-) 2023 до 2019 рр.	
	2019	2020	2021	2022	2023	тис. грн.	%
Нематеріальні активи	34610	32983	11981	11868	11488	-23122	-66,81
Незавершені капітальні інвестиції	12300	27950	27967	49011	65444	53144	432,07
Основні засоби	82484	77243	266682	280509	382758	300274	364,04
Довгострокова дебіторська заборгованість	4	2	1	0	0	-4	-100
Всього	129398	138178	306629	341388	459690	330292	255,25

Зростання необоротних активів відбувається переважно за рахунок зростання основних засобів, величина яких у 2023 р. зросла порівняно із 2019 р. на 300274 тис. грн., тобто на 364,04%. Їх величина значно зросла у 2023 р.

Також відбувається зростання величини незавершених капітальних інвестицій на 53144 тис. грн, а саме на 432,07%. Вартість нематеріальних активів навпаки, зменшилася на 66,81%.

Динаміка структури необоротних активів МКП «Чернівцітеплокомуненерго» у 2019-2023 рр. зображена на рис. 2.4.

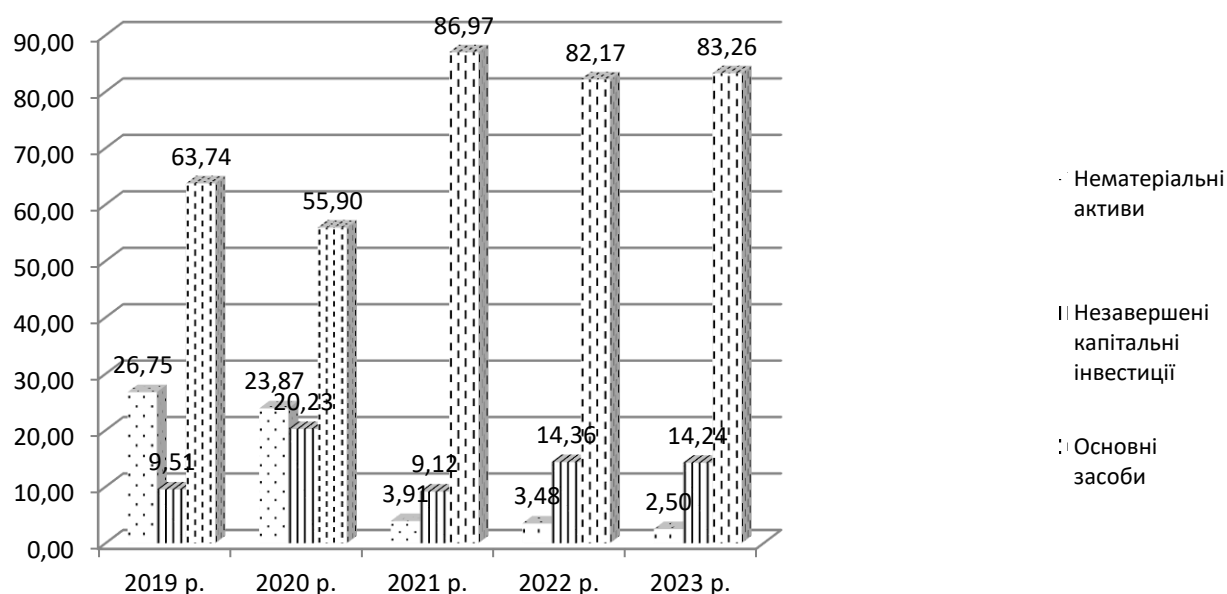

Рис. 2.4. Динаміка структури необоротних активів МКП «Чернівцітеплокомуненерго» у 2019-2023 рр., %.

Найбільшу частку у структурі необоротних активів займають основні засоби. Вона у 2019 р. становила 63,74%, у 2020 р. становила 55,9 %, у 2021 р. зросла на 86,97% , у 2022 р. становила 82,17% і у 2023 р. -83,26%.

Як бачимо на рис. 2.5 основні засоби зношені у 2019 р. на 52%. Найбільший знос спостерігався у 2020 р. – 56%. Завдяки їх оновленню зношеність зменшилася у 2021 р. до 43%, і у 2022 р. становила 45% і у 2023 р. – 39%.

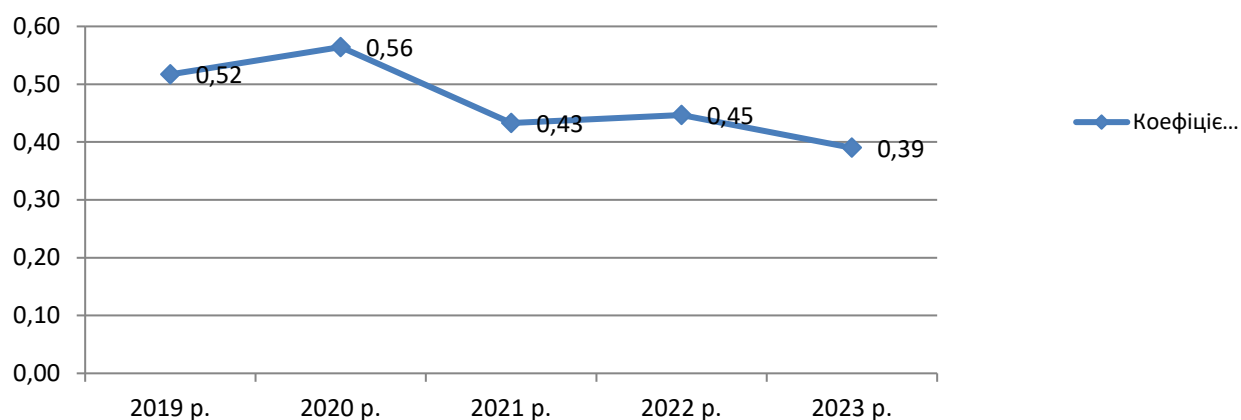

Рис. 2.5. Динаміка коефіцієнта зносу МКП «Чернівцітеплокомуненерго» у 2019-2023 рр.

Склад оборотного капіталу МКП «Чернівцітеплокомуненерго» у 2019-2023 рр. представлений у таблиці 2.7

Таблиця 2.7

Склад оборотних активів МКП «Чернівцітеплокомуненерго»
у 2019-2023 рр.

Показники	На кінець року, тис. грн.					Відхилення (+,-) 2023 до 2019 рр.	
	2019	2020	2021	2022	2023	тис. грн.	%
Виробничі запаси	10665	8918	12887	23326	57683	47018	440,86
Дебіторська заборгованість за продукцію	86323	88251	91668	69630	71244	-15079	-17,47
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	77	37370	31781	9732	1060	983	1276,62
Дебіторська заборгованість з бюджетом	4042	10308	10355	862	20315	16273	402,60
Гроші та їх еквіваленти	4157	2564	63223	31322	27222	23065	554,85
Витрати майбутніх періодів	28	28	3631	44	55	27	96,43
Інші оборотні активи	9158	25826	29244	34428	66846	57688	629,92
Всього	114450	173265	240796	169344	244425	129975	113,56

Зростання оборотних активів МКП «Чернівцітеплокомуненерго» у 2019-2023 рр. зумовлене зростанням виробничих запасів на 47019 тис. грн., дебіторської заборгованості за виданими авансами на 983 тис. грн., дебіторської заборгованості з бюджетом на 16273 тис. грн, грошових коштів та їх еквівалентів на 23065 тис. грн, інших оборотних активів на 57688 тис. грн.

Значно зменшилася дебіторська заборгованість за надані послуги, на 17,47%, її величина становила на кінець 2023 р. 71244 тис. грн.

Структура оборотних активів представлена у таблиці 2.8. Можемо спостерігати, що найбільша питома вага належить дебіторській заборгованості за продукцію, товари, роботи і послуги. Але із 75,42% у 2019 р. її частка зменшилася до 29,14 % у 2023 р.

Таблиця 2.8

Структура оборотних активів МКП «Чернівцітеплокомуненерго»
у 2019-2023 рр., %

Показники	На кінець року, тис. грн.					Відхилення(+,-) 2023 до 2019 рр.
	2019	2020	2021	2022	2023	
Виробничі запаси	9,32	5,15	5,35	13,77	23,60	14,28
Дебіторська заборгованість за продукцію	75,42	50,93	38,07	41,12	29,15	-46,28
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	0,07	21,57	13,20	5,75	0,43	0,37
Дебіторська заборгованість з бюджетом	3,53	5,95	4,30	0,51	8,31	4,78
Гроші та їх еквіваленти	3,63	1,48	26,26	18,50	11,14	7,51
Витрати майбутніх періодів	0,02	0,02	1,51	0,03	0,02	0,00
Інші оборотні активи	8,00	14,91	12,14	20,33	27,35	19,35

Зменшення дебіторської заборгованості за продукцію є позитивною динамікою для підвищення платоспроможності підприємства. Водночас

зросла частка запасів, яка у 2019 р. дорівнювала 9,32%, а у 2023 р. -23,6%. У 2021-2022 р. збільшила частка грошових коштів, у 2023 р. вона становила 11,14%.

Отже, відповідно до оцінки формування та використання капіталу підприємства покращується, його частина спрямовується на оновлення основних засобів та на більш ліквідні складові оборотних активів.

2.2. Оцінка вхідних та вихідних грошових потоків МКП «Чернівцітеплокомуненерго»

Рух грошових потоків на КП здійснюється в результаті трьох видів діяльності: а саме операційної інвестиційної і фінансової. Насамперед, проаналізуємо позитивний та негативний грошовий потік в рамках основної операційної діяльності підприємства, таблиця 2.9, 2.10.

Основна частина позитивних грошових потоків від операційної діяльності МКП «Чернівцітеплокомуненерго»- це надходження від реалізації продукції. Впродовж досліджуваного періоду величина цих надходжень зростає і у 2023 р. дорівнювала 397118 тис. грн., що більше значення 2019 р. на 30369 4 тис. грн. (3076%). Також у 2021-2022 рр. комунальне підприємство отримувало надходження від повернення податків і зборів, у 2023 р. повернення податків не було.

Щороку підприємство також отримує надходження в наслідок цільового фінансування. У 2019-2022 рр. підприємство отримувало значні обсяги цільового фінансування, у 2023 р їх сума значно зменшилася. Надходження від отримання субсидій, дотацій спостерігалось у 2019-2021 рр. Аналіз руху грошових коштів показав також надходження від повернутих авансів в незначному обсязі. Також, щороку позитивний грошовий потік є від надходження відсотків за залишками коштів на поточних рахунках та надходження від боржників неустойки. Щодо характеристики інших

надходжень, то спостерігається їх значний ріст, у 2023 р. вони становили 845 тис. грн.

Таблиця 2.9

Динаміка позитивних грошових потоків від операційної діяльності

МКП «Чернівцітеплокомуненерго» за 2019-2023 рр.

Показники	тис. грн.					Зміна за 2019-2023 рр.	
	2019	2020	2021	2022	2023	тис. грн.	%
Надходження від:							
Реалізації продукції	303694	255379	403480	411826	397118	93424	30,76
Повернення податків і зборів			5845	5000	0	0	0,00
Цільове фінансування	32747	20719	187481	102374	1180	-31567	-96,40
Надходження від отримання субсидій, дотацій	21578	996	109484	0	0	-21578	-100,00
Надходження від повернення авансів	80211	89	184	242	365	-79846	-99,54
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	34	30	85	2486	3994	3960	11647,06
Надходження від боржників неустойки	187	409	1038	319	585	398	212,83
Інші надходження	269	83	50	708	1114	845	314,13

Негативний грошовий потік, насамперед, пов'язаний із оплатою товарів, робіт та послуг, збільшився у 2023 р. порівняно із 2019 р. на 52405 тис. грн. Другою складовою за обсягом негативного грошового потоку є витрачання на оплату праці. Вони зросли з 32270 тис. грн., що було у 2019 тис. грн. до 60534 тис. грн. у 2023 р., на 87,59 %. Негативний грошовий потік на оплату відрахувань на соціальні заходи зріс аналогічно негативному грошовому потоку на оплату праці, на 80,54%. У підприємства значно зріс негативний грошовий потік на оплату податків і зборів, а саме на 21430 тис. грн. (на 236,12%). Він включає сплату ПДВ та інших податків і зборів. Інші витрачання також значно зменшилися, на 67801 тис. грн. (95,69%).

Таблиця 2.10

Динаміка витрачання коштів в результаті операційної діяльності

МКП «Чернівцітеплокомуненерго» за 2019-2023 рр.

Показники	тис. грн.					Зміна за 2019-2023 рр.	
	2019	2020	2021	2022	2023	тис. грн.	%
Витрачання на оплату:							
Товарів (робіт, послуг)	344200	257749	505350	453856	396605	52405	15,23
Праці	32270	38420	43666	54707	60534	28264	87,59
Відрахувань на соціальні заходи	8845	10195	11629	14613	15969	7124	80,54
Зобов'язань з податків і зборів, в тому числі:	9076	11331	11913	15584	30506	21430	236,12
витрачання на оплату зобов'язань з ПДВ	526	1068	272	502	13663	13137	2497,53
витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	609	10263	11641	0	16843	16234	2665,68
витрачання на оплату авансів	83	0	0	0	0	-83	-100
витрачання на оплату повернення авансів	80	0	0	0	0	-80	-100
Інші витрачання	70855	2125	2561	2561	3054	-67801	-95,69

В результаті такого обсягу позитивних та негативних грошових потоків від операційної діяльності, чистий грошовий потік від основної операційної діяльності у 2019-2023 рр. мав від'ємне значення, рис. 2.6. У 2019 р. спостерігається різкий спад до 102,412 тис. грн, внаслідок значного зростання негативного грошового потоку.

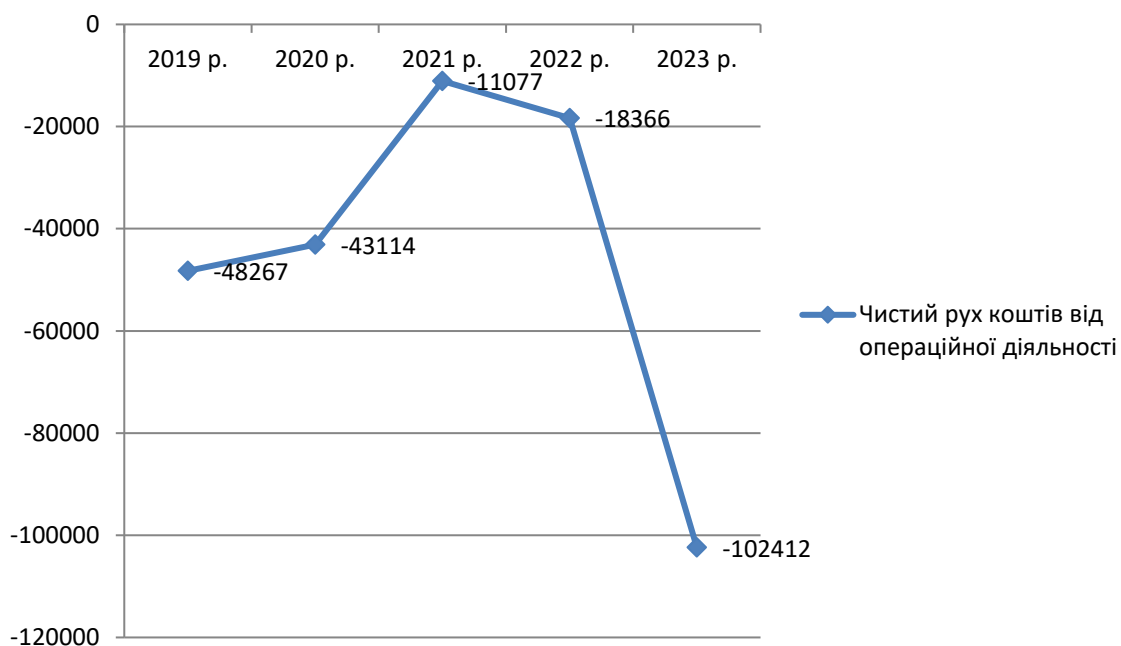

Рис.2.6. Динаміка чистого грошового потоку в рамках операційної діяльності МКП «Чернівцетеплокомуненерго» за 2019-2023 рр., тис. грн

Крім операційної діяльності у підприємства є негативні грошові потоки від інвестиційної діяльності, табл. 2.11. МКП «Чернівцетеплокомуненерго» у 2019-2023 рр. спостерігався негативний грошовий потік в наслідок купівлі основних засобів. Щороку комунальне підприємство оновлює необоротні активи, сума оновлення у 2019-2023 рр. зростає. У 2023 р. оновлення основних засобів було на суму 58312 тис. грн. Тому значно зріс негативний грошовий потік від інвестиційної діяльності на 48031 тис. грн.

Таблиця 2.11

Аналіз руху коштів в результаті інвестиційної діяльності
МКП «Чернівцетеплокомуненерго» за 2019-2023 рр.

Показники	Тис. грн.					Зміна за 2019-2023 рр.	
	2019	2020	2021	2022	2023	тис. грн.	%
Витрачання на придбання необоротних активів	10281	40360	11077	67551	58312	48031	467,18
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-10281	-40360	-11077	-67551	-58312	-48031	467,18

Так як надходжень від інвестиційної діяльності у МКП «Чернівцїтеплокомуненерго» немає, тому чистий грошовий потік від цієї діяльності має від’ємне значення, і у 2023 р. від’ємне значення було у сумі 58312 тис. грн., рис. 2.9. Найбільше від’ємне значення чистого грошового потоку від інвестиційної діяльності спостерігаємо у 2022 р. у сумі 67551 тис. грн.

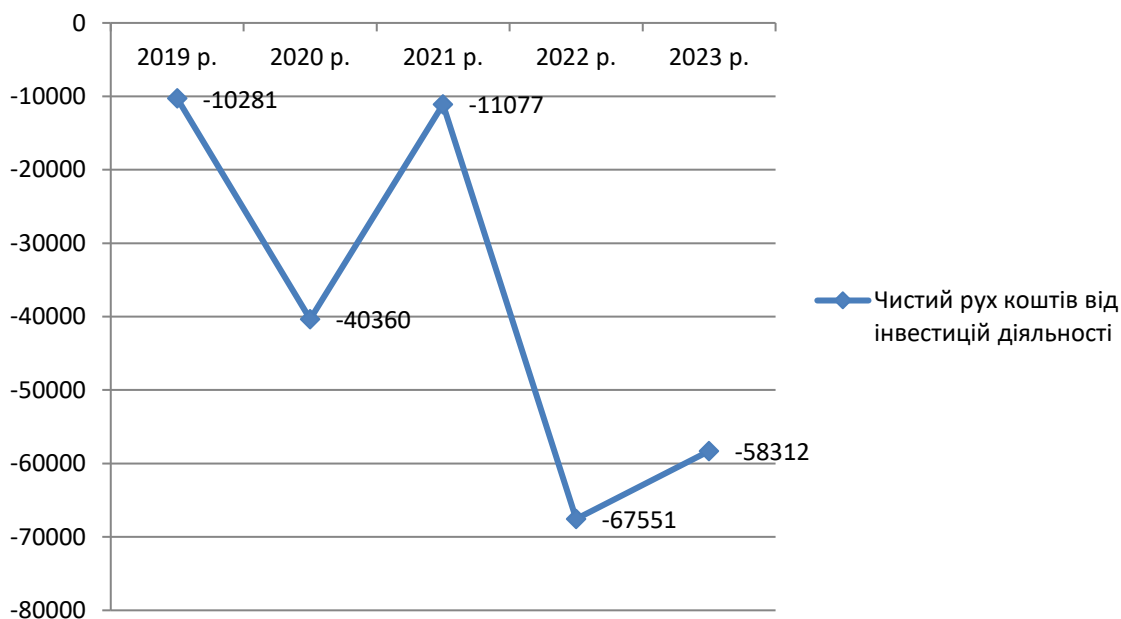

Рис.2.7. Динаміка чистого грошового потоку від інвестиційної діяльності МКП «Чернівцїтеплокомуненерго» за 2019-2023 рр.

Щодо грошових потоків від фінансової діяльності, то у МКП «Чернівцїтеплокомуненерго» у 2019-2023 рр. є позитивний грошовий потік від надходжень грошових коштів для поповнення власного капіталу, табл. 2.12.

Підприємство останніх п'ять років поповнює власний капітал за рахунок внесків у статутний капітал. Так у 2023 р. сума надходжень була значна і становила 161161 тис. грн. Спостерігалися також надходження від отримання позик, крім 2022 р. У 2023 р. підприємство отримало кредитних коштів на суму 11294 тис. грн. Впродовж періоду дослідження підприємство щороку погашає певну суми позик. Зокрема у 2023 р. на суму 12817 тис. грн. Крім того у 2019-2023 рр. негативний грошовий потік збільшувався за рахунок витрачання на сплату відсотків, у 2023 р. – 3019 тис. грн.

Таблиця 2.12

Аналіз руху коштів в результаті фінансової діяльності
МКП «Чернівцітеплокомуненерго» за 2019-2023 рр.

Показники	Тис. грн.					Зміна за 2019-2023 рр.	
	2019	2020	2021	2022	2023	тис. грн.	%
Надходження від:							
Власного капіталу	50000	51108	60897	60146	161166	111166	222,33
Отримання позик	9542	36499	1707	0	11294	1752	18,36
Витрачання на: погашення позик	1193	2822	8947	3981	12817	11624	974,35
сплату відсотків	1720	2904	4063	2149	3019	1299	75,52
Чистий рух коштів фінансової діяльності	56629	81881	50594	54016	156624	99995	176,58

Чистий грошовий потік від фінансової діяльності МКП «Чернівцітеплокомуненерго» має позитивне значення щороку., рис. 2.8. Позитивне значення зросло на 176,58% за п'ять років. Найбільше зростання у 2023 р.

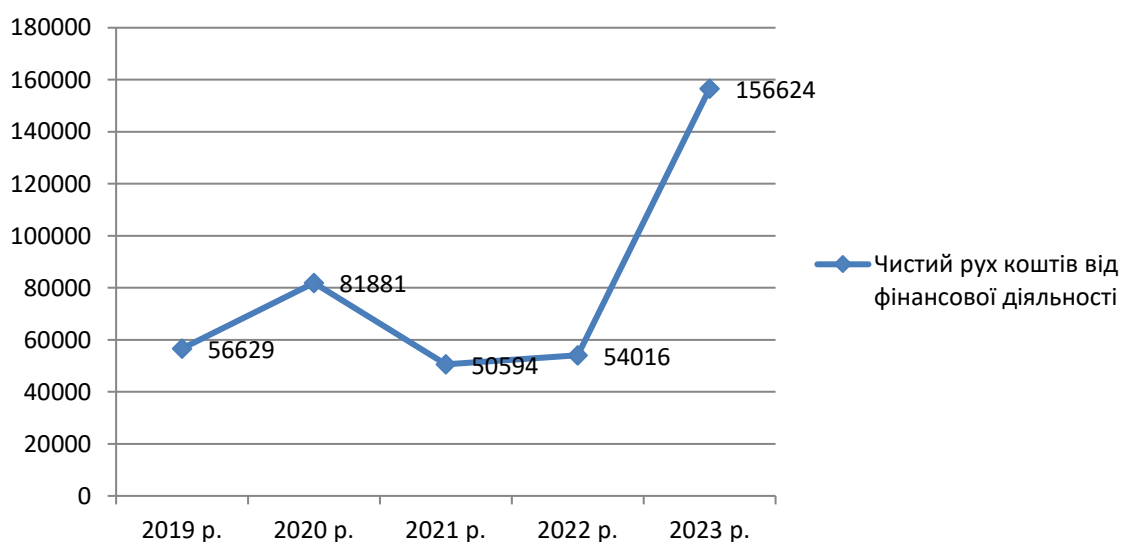

Рис.2.8. Динаміка чистого грошового потоку від фінансової діяльності МКП «Чернівцітеплокомуненерго» за 2019-2023 рр.

Підсумовуючи грошові потоки від всіх видів діяльності, проаналізуємо динаміку залишків грошових коштів, табл. 2.9, рис. 2.13. Залишок коштів

МКП «Чернівцїтеплокомуненерго» на початок 2019 року становив 6076 тис. грн., на початок 2020 р. зменшився до 4157 тис. грн., на початок 2021 р. також зменшився до 2564 тис. грн., на початок 2023 р. дорівнював 62223 тис. грн., на початок 2023 р. – 31322 тис. грн.

Чистий рух грошових коштів комунального підприємства у 2019 р. мав негативне значення 1919 тис. грн. У 2020р. також негативне значення у сумі 1593 тис. грн., у 2021 р. позитивне – 60659 тис. грн., у 2022 р. негативне 31901 тис. грн. і у 2023 р. також негативне – 4100 тис. грн.

Таблиця 2.13

Динаміка залишку коштів внаслідок чистого їх руху
МКП «Чернівцїтеплокомуненерго» за 2019-2023 рр.

Показники	Тис. грн.					Зміна за 2019-2023 рр.	
	2019	2020	2021	2022	2023	тис. грн.	%
Залишок коштів на початок року	6076	4157	2564	63223	31322	25246	415,50
Чистий рух коштів за звітний період	-1919	-1593	60659	-31901	-4100	-2181	113,65
Залишок коштів на кінець року	4157	2564	63223	31332	27222	23065	554,85

Внаслідок таких змін залишок коштів а кінець 2019 р. становив 4157 тис. грн., на кінець 2020 р. -2564 тис. грн., на кінець 2021 р. – 63223 тис. грн., на кінець 2022 р. – 31332 тис. грн., на кінець 2023 р. - у сумі 27222 тис. грн.

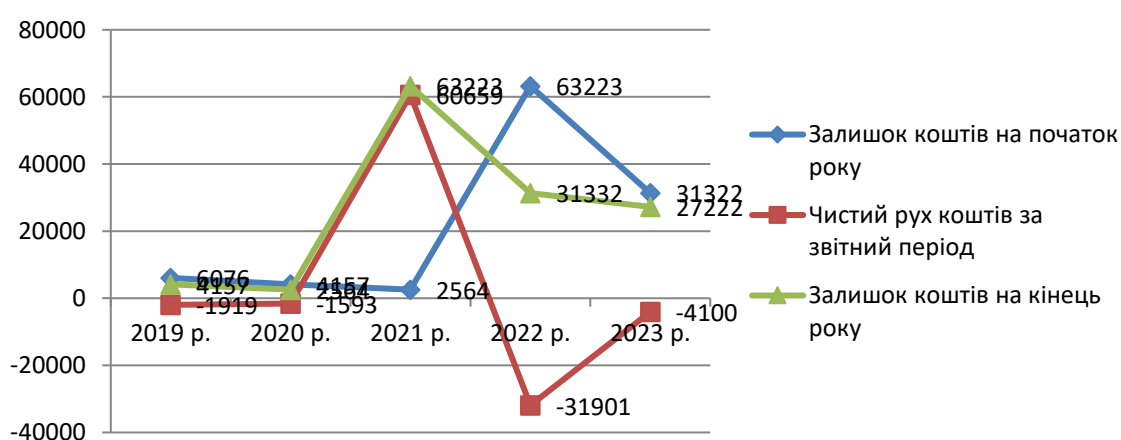

Рис.2.9. Динаміка залишку коштів МКП «Чернівцїтеплокомуненерго» за 2019-2023 рр., тис. грн

Проаналізуємо як рух грошових коштів вплинув на тривалість операційного та фінансового циклів комунального підприємства, табл. 2.14

Таблиця 2.14

Показники тривалості операційного та фінансового циклів
МКП «Чернівцітеплокомуненерго» за 2019-2023 рр., дні

Найменування показників	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022р.	2023р.	Відхилення (+,-) 2023до 2019 рр.
Тривалість виробничого циклу	11,27	11,08	7,89	13,21	28,38	17,11
Тривалість обороту дебіторської заборгованості	139,2	175,98	142,8	118,56	94,1	-45,1
Тривалість операційного циклу	150,47	187,06	150,69	131,77	122,48	-27,99
Тривалість обороту кредиторської заборгованості	246,31	308,75	234,38	241,6	335,22	88,91
Тривалість фінансового циклу	-95,84	-121,69	-83,69	-109,83	-212,74	-116,9

Тривалість виробничого циклу комунального підприємства з 11,08 днів зросла до 28,38 днів, тобто на 17,11 днів. Тривалість обороту дебіторської заборгованості є доволі значною та в динаміці зменшилася. У 2019 р. вона дорівнювала 139,2 днів, у 2020 р. – 175,98 днів, у 2021 р. – 142,8 днів, у 2022 р. – 118,56 дні, у 2023 р. – 94,1 дні. Тривалість операційного циклу зменшилася на 27,99 дні., за рахунок зменшення тривалості обороту дебіторської заборгованості і у 2023 р. дорівнювала 122,48 тис. грн. Тривалість обороту кредиторської заборгованості має тенденцію до збільшення: з 246,31 днів у 2019 р. до 335,22 дні у 2023 р., на 88,91 днів. Тривалість фінансового циклу у 2019 р. мала від’ємне значення – 95,84 днів. У всі наступні роки також спостерігається від’ємне значення тривалості фінансового циклу.

Так як споживачі послуг підприємства сплачують за отриманні послуги невчасно, то МКП «Чернівцітеплокомуненерго» відтягує оплату за поточними зобов’язаннями.

2.3. Оцінка впливу грошових потоків на фінансовий стан МКП «Чернівцітеплокомуненерго»

У сучасних умовах господарювання та особливостей діяльності комунального підприємства, грошові надходження якого залежать від вчасної оплати за послуги споживачів, платоспроможність та ліквідність є одними з найважливіших показників фінансового стану.

Оцінку фінансового стану підприємства можна здійснити з погляду його короткострокової та довгострокової перспектив. Ліквідність і платоспроможність підприємства, тобто здатність своєчасно і в повному обсязі розрахуватися за короткостроковими зобов'язаннями є критерієм оцінки фінансового стану підприємства у короткостроковий перспективі.

Найліквіднішим активом є грошові кошти, величина яких значно зросла у останні роки господарювання МКП «Чернівцітеплокомуненерго». Дебіторська заборгованість – це також ліквідний актив, так як передбачається, що дебітори оплатять рахунок у найближчому майбутньому. Менш ліквідним поточним активом є запаси. Необоротні активи є неліквідним активом. Отже, рівень ліквідності визначається тривалістю періоду, протягом якого відбувається перетворення активів на гроші. Чим коротшим цей термін, тим вищою є ліквідність даного виду активів.

У підприємства є також короткострокові зобов'язання - це боргові зобов'язання, строк погашення яких не більше одного року. Якщо настає строк платежу, у підприємство має мати необхідний обсяг грошових коштів для погашення зобов'язань. Аналіз ліквідності полягає в порівнянні коштів з активу, згрупованих за рівнем їхньої ліквідності, із поточними зобов'язаннями згрупованими за терміновістю погашення та визначення відносних показників. Групування активів МКП «Чернівцітеплокомуненерго» за ступенем ліквідності представлено у таблиці 2.15, 2.16.

Таблиця 2.15

Групування активів МКП «Чернівцетеплокомуненерго»
за ступенем ліквідності

Активи	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Абсолютно-ліквідні	4157	2564	63223	31322	27222
Середньоліквідні	90442	135929	133804	80224	92674
Низьколіквідні	19851	34772	45762	57798	124529
Важколіквідні	129398	138178	306629	341388	459690

Таблиця 2.16

Групування пасивів МКП «Чернівцетеплокомуненерго»
за терміновістю погашення

Пасиви	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Найбільш термінові зобов'язання	163986	233182	209538	226595	365967
Короткострокові зобов'язання і забезпечення	59605	69130	96790	71243	65247
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	13111	38414	0	44740	80961
Постійні пасиви	236702	340753	372812	342578	512175

Відповідно до порівняння груп активів і пасивів підприємства не виконується перша умова ліквідності впродовж 2019-2023 рр. Баланс є не абсолютноліквідним. Але внаслідок того, що інші умови виконуються, то в наступному періоді є перспектива покращення платоспроможності. Розглянемо коефіцієнти ліквідності МКП «Чернівцетеплокомуненерго», значення яких представлено у наступній таблиці (див. табл. 2.17).

Аналізуючи показники, наведені в таблиці можна зробити наступні висновки. За значеннями коефіцієнтів ліквідності можна визначити рівень платоспроможності комунального підприємства. Коефіцієнт абсолютної ліквідності мають дуже низькі значення. Лише у 2021р. значення показника зросла до 0,21, що є в межах нормативного значення.

Таблиця 2.17

Аналіз ліквідності МКП «Чернівцітеплокомуненерго» впродовж
2019– 2023 рр.

Показники	Нормативне значення	На кінець року,					Відхилення (+,-) 2023 до 2019 рр.
		2019	2020	2021	2022	2023	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2- 0,35	0,02	0,01	0,21	0,11	0,06	0,04
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1-1,5	0,42	0,46	0,64	0,37	0,28	-0,14
Коефіцієнт загального покриття	2-2,5	0,51	0,57	0,79	0,57	0,57	0,06

Коефіцієнт швидкої ліквідності у 2019 р. дорівнював 0,42, майже такі ж значення спостерігалися у 2020 та 2021 рр., 0,46 та 0,64 відповідно. У 2022 р.. значення даного показника зросло до 0,37 і у 2023 р. – 0,28. І у 2023 р. завдяки зменшенню дебіторської заборгованості зменшилося до 0,28.

Коефіцієнт загальної ліквідності має також значення нижче нормативних. Так у 2019 р. він дорівнював 0,51, у 2020 р. спостерігалось невеличке зростання до 0,57. У 2021 р. як і попередніх показників спостерігалось значне зростання, а саме до рівня 0,79. У 2022-2023 рр. коефіцієнт загальної ліквідності (покриття) дорівнював 0,57.

Отже, підприємство в 2019-2023 роках має проблеми із ліквідністю та платоспроможністю.

Наступним етапом аналізу фінансового стану є аналіз фінансової стійкості підприємства (див. табл. 2.18 та 2.19).

За даними таблиць можна зробити висновок, що у 2019 -2023 рр. МКП «Чернівцітеплокомуненерго» було в кризовому стані, тому що власний оборотний капітал та планові джерела не покривали запаси матеріальних оборотних активів. У підприємства немає власного оборотного капіталу, кредитними ресурсами воно користувалося лише у 2020 рр. Їх обсяг не забезпечив формування запасів. Тобто, фінансування оборотних активів повною мірою відбувається за рахунок коштів, що необхідно спрямувати на погашення поточних зобов'язань МКП «Чернівцітеплокомуненерго».

Таблиця 2.18

Абсолютні показники фінансової стійкості
МКП «Чернівцітеплокомуненерго» у 2019 - 2023 рр.

№	Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення (+,-) 2023 до 2019 рр.
1	Оборотний капітал	114450	173265	240796	169344	244425	129975
2	Поточні зобов'язання	223591	302312	306328	297838	431214	207623
3	Власний оборотний капітал (р. 1 - р. 2)	-109141	-129047	-65532	-128494	-186789	-77648
4	Запаси	10665	8918	12887	23326	57683	47018
5	Надлишок (+) або нестача (-) власного оборотного капіталу (р. 3 - р. 4)	-119806	-137965	-78419	-151820	-244472	-124666
6	Власний оборотний капітал та довгострокові зобов'язання	-96030	-90633	-65532	-128494	-163511	-67481
7	Надлишок (+) або нестача (-) власного оборотного капіталу та довгострокових зобов'язань (р. 6- р. 7)	-106695	-99551	-78419	-151820	-221194	-114499
8	Власний оборотний капітал, довгострокові зобов'язання, короткострокові кредити	-96030	-90633	-65532	-128494	-163511	-67481
9	Надлишок (+) або нестача (-) власного оборотного капіталу, довгострокових зобов'язань, короткострокових кредитів (р. 8 - р. 9)	-106695	-99551	-78419	-151820	-221194	-114499
	Тип фінансової стійкості	Кризовий фінансовий стан	Кризовий фінансовий стан	Кризовий фінансовий стан	Кризовий фінансовий стан	Кризовий фінансовий стан	-

Проаналізуємо фінансову стійкість МКП «Чернівцітеплокомуненерго» на основі відносних показників фінансової стійкості, а саме коефіцієнтів фінансової стабільності, фінансової незалежності, фінансової залежності, фінансового ризику, мобільності.

Таблиця 2.19

Аналіз фінансової стійкості МКП «Чернівцітеплокомуненерго»
у 2019 - 2023 рр.

Найменування показників	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення (+,-) 2023 до 2019 рр.
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,03	-0,09	0,47	0,49	0,37	0,34
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,03	-0,09	0,32	0,33	0,27	0,24
Коефіцієнт фінансової залежності	34,12	-10,63	3,14	3,04	3,67	-30,45
Коефіцієнт фінансового ризику	33,12	-11,63	2,14	2,04	2,67	-30,45
Величина власного оборотного капіталу, тис. грн.	-109141	-129047	-65532	-128494	-186789	-77648
Коефіцієнт мобільності	0,88	1,25	0,79	0,50	0,53	-0,35

Коефіцієнти фінансової стабільності та фінансової незалежності у 2019 р. мали дуже низьке значення, у 2020 р. взагалі значення було від'ємне. У 2021-2023 рр. підприємство збільшило власний капітал, тому значення показників зросло. У 2021 р. коефіцієнт фінансової стабільності становив 0,47 і у 2022 р. 0,49, у 2023 р. – 0,34. Коефіцієнт фінансової незалежності в свою чергу дорівнював у 2021 р. – 0,32 і у 2022 р. – 0,33, у 2023 р. – 0,27.

Значення коефіцієнтів фінансової залежності і фінансового ризику навпаки у 2019-2020 рр. мали високі значення, що говорить про високій рівень фінансових ризиків. У 2021-2023 рр. показники зменшилися, тобто рівень фінансової стійкості зріс.

Величина власного оборотного капіталу впродовж всього періоду дослідження має від'ємне значення, що говорить про критичний фінансовий стан.

Коефіцієнт мобільності відображає співвідношення оборотних та необоротних активів підприємства. Його значення МКП «Чернівцітеплокомуненерго» показує співвідношення оборотних та

необоротних активів, та сигналізує про те, яку частку власного капіталу необхідно підприємству для забезпечення фінансової стійкості необхідно мати значну.

Наступним аналізом є аналіз ділової активності підприємства, табл. 2.20.

Таблиця 2.20

Аналіз ділової активності МКП «Чернівцітеплокомуненерго»
у 2019-2023 рр.

Найменування показників	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилен ня (+,-) 2023 до 2019 рр.
Коефіцієнт оборотності капіталу	1,02	0,85	0,80	0,62	0,55	-0,47
Тривалість обороту капіталу, дні	358,86	431,67	454,70	586,18	661,19	302,33
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,11	1,63	1,67	1,61	1,62	-0,49
Тривалість обороту оборотних активів, дні	173,32	223,66	219,21	227,20	225,20	51,88
Коефіцієнт оборотності запасів	25,34	23,98	31,62	18,19	8,28	-17,06
Тривалість обороту запасів, дні	14,40	15,22	11,54	20,06	44,09	29,69
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	2,62	2,07	2,56	3,08	3,88	1,26
Тривалість обороту дебіторської заборгованості, дні	139,20	175,98	142,80	118,56	94,10	-45,1
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	1,48	1,18	1,56	1,51	1,09	-0,39
Тривалість обороту кредиторської заборгованості, дні	246,31	308,75	234,38	241,60	335,22	88,91

Отже, згідно проведених розрахунків, можна прослідкувати низькій рівень ділової активності МКП «Чернівцітеплокомуненерго» протягом 2019-2023 років. Так, коефіцієнт оборотності капіталу поступово зменшився з 1,02 до 0,55 оборотів. У 2023 р. тривалість одного обороту капіталу становила 661,19 дні. Коефіцієнт оборотності оборотних активів у 2019 р. становив 2,11 обороти, у 2023 р. 1,62 обороти. Як наслідок тривалість одного обороту

оборотного капіталу збільшилася до 51,88 дня. При цьому тривалість обороту запасів у 2023 р. становила 44,09 дні, тривалість обороту дебіторської заборгованості 94,1 дні, тривалість обороту кредиторської заборгованості 335,22 дні. Для підприємства, яке отримує негативний фінансових результат, сповільнення оборотності капіталу зменшує отримані збитки впродовж періоду.

Проведемо аналіз фінансових результатів діяльності підприємства в табл. 2.21.

Таблиця 2.22

Фінансові результати діяльності МКП «Чернівцітеплокомуненерго»
за 2019-2023 років, тис. грн.

Активи	На кінець року, тис. грн.					Відхилення(+,-) 2023 до 2019 рр.	
	2019	2020	2021	2022	2023	тис. грн.	%
Чистий дохід від реалізації продукції	251830	234762	344719	329442	335321	83491	33,15
Собівартість реалізованої продукції	321845	322597	504516	500149	520931	199086	61,86
Валовий збиток	70015	87835	159797	170707	185610	115595	165,10
Інші операційні доходи	2655	21625	179404	124865	55804	53149	2001,85
Збиток від операційної діяльності	83323	88346	12244	125092	156948	73625	88,36
Збиток до оподаткування	70502	3763	9513	79629	187226	116724	165,56
Чистий збиток	70502	3763	6543	71373	191910	121408	172,21

Чистий дохід від реалізації продукції за досліджуваний період зріс на 33,15% або на 83491 тис. грн., собівартість реалізованої продукції збільшилась на 61,86% або на 199086 тис. грн. Отже, збільшення собівартості більш швидкими темпами зумовило формування валового збитку у МКП «Чернівцітеплокомуненерго». Не зважаючи на збільшення інших операційних доходів на 53149 тис. грн., підприємство отримало збиток від операційної діяльності та чистий збиток. При чому у 2023 р. негативні фінансові

результати зросли.

Отже, у МКП «Чернівцітеплокомуненерго» є проблеми з платоспроможністю, підприємство знаходиться у кризовому фінансовому стані, швидкість обороту капіталу є повільною, собівартість продукції зростає швидшими темпами ніж дохід. Це позначається і на показниках фінансової результативності, які мають негативні значення.

Висновки до розділу 2

В 2023 році обсяг капіталу МКП «Чернівцітеплокомуненерго» значно збільшився порівняно з 2019 роком, а саме на 704115 тис. грн. Значною мірою це викликане збільшенням власного капіталу. У складі джерел капіталу МКП «Чернівцітеплокомуненерго» у 2019-2023 рр. переважаючу частку має позиковий капітал. Сума власного капіталу МКП «Чернівцітеплокомуненерго» зростала за рахунок таких складових, як зареєстрований капітал, внески до незареєстрованого статутного капіталу, капітал у дооцінках.

МКП «Чернівцітеплокомуненерго» у 2019-2023 рр. має відстрочені податкові зобов'язання та використовувало довгострокове кредитування. Поточні зобов'язання за розрахунками спостерігаються впродовж всього періоду дослідження. Найбільша величина поточних зобов'язань – це кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги.

Рух грошових потоків на КП здійснюється в результаті трьох видів діяльності: а саме операційної інвестиційної і фінансової. Основна частина позитивних грошових потоків від операційної діяльності МКП «Чернівцітеплокомуненерго» - це надходження від реалізації продукції. Впродовж досліджуваного періоду величина цих надходжень зростає і у 2023 р. дорівнювала 397118 тис. грн., що більше значення 2019 р. на 30369 4 тис. грн. (3076%). Негативний грошовий потік, насамперед, пов'язаний із оплатою

товарів, робіт та послуг, збільшився у 2023 р. порівняно із 2019 р. на 52405 тис. грн. Другою складовою за обсягом негативного грошового потоку є витрачання на оплату праці. В результаті такого обсягу позитивних та негативних грошових потоків від операційної діяльності, чистий грошовий потік від основної операційної діяльності у 2019-2023 рр. мав від'ємне значення. Щодо грошових потоків від фінансової діяльності, то у МКП «Чернівцітеплокомуненерго» у 2019-2023 рр. є позитивний грошовий потік від надходжень грошових коштів для поповнення власного капіталу.

Відповідно до порівняння груп активів і пасивів підприємства не виконується перша умова ліквідності впродовж 2019-2023 рр. Баланс є не абсолютноліквідним. Але внаслідок того, що інші умови виконуються, то в наступному періоді є перспектива покращення платоспроможності. Отже, підприємство в 2019-2023 роках має проблеми із ліквідністю та платоспроможністю.

За даними таблиць можна зробити висновок, що у 2019 -2023 рр. МКП «Чернівцітеплокомуненерго» було в кризовому стані, тому що власний оборотний капітал та планові джерела не покривали запаси матеріальних оборотних активів. У МКП «Чернівцітеплокомуненерго» є проблеми з платоспроможності, підприємство знаходиться у кризовому фінансовому стані, швидкість обороту капіталу є повільною, собівартість продукції зростає швидшими темпами ніж дохід. Це позначається і на показниках фінансової результативності, які мають негативні значення.

РОЗДІЛ 3.

НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ МКП «ЧЕРНІВЦІТЕПЛОКОМУНЕНЕРГО»

2.1. Сучасні підходи до управління грошовими потоками підприємства

У сучасних умовах господарювання суб'єкти господарювання самостійно обирають стратегію і тактику свого розвитку. Першочерговим завданням підприємств є самофінансування своєї діяльності. Щоб здійснювати ефективне управління підприємством керівник повинен володіти оперативною та достовірною інформацією про те, якими коштами володіє підприємство, які платежі необхідно зробити і які надходження очікуються найближчим часом. Відсутність такої інформації зумовлює значні труднощі в управлінні підприємством та породжує фінансові втрати підприємству. У різні історичні періоди існували підходи до управління грошовими потоками, які залежать від запитів користувачів економічної інформації. Але до сьогоденішнього часу не визначено на основі певних концепцій єдиних економічних трактувань щодо управління грошовими потоками підприємства.

Як зазначає, М.Ю. Чік «відсутня єдина термінологія щодо управління грошовими потоками; нечітко сформульовані мета і завдання управління грошовими потоками підприємства тощо» [45, с. 136-137]. В її праці, « до розуміння сутності поняття «управління грошовими потоками» та інших суміжних понять, мети і завдань управління грошовими потоками з врахуванням основного інформаційного забезпечення управління – бухгалтерського обліку, виділені такі підходи: традиційний, альтернативний, економічний, інституціональний, вартісний, обліковий, концептуальний» [45, с. 136-137].

Необхідно зазначити, що вибір підходу до управління грошовими потоками залежить від багатьох чинників: «характеру та особливостей

основної діяльності, рівня рентабельності, стану фінансової дисципліни, кредитної політики постачальників, ділової активності господарюючого суб'єкта, рівня його фінансового менеджменту, загального стану економіки тощо» [45, с. 138].

Саме тому важливість вивчення грошових потоків обумовлюється тим, що вони обслуговують господарську діяльність підприємства в усіх її напрямках. «Від якісного управління грошовими потоками залежить подальший розвиток підприємства та кінцевий результат його господарської діяльності» [23, с. 86].

Для більш глибокої деталізації елементів механізму управління грошовими потоками Кошельок Г.В., Терещенко О. М. виділяють, в залежності від розуміння сутності грошових потоків, два основних підходи до управління: процесуальний і результативний [17]. Отже, «процесуальний підхід управління грошовими потоками – це управління динамічним процесом надходження і витрачання грошових коштів. Він включає в себе два елементи: управління вхідним грошовим потоком і управління вихідним грошовим потоком. Також, в рамках даного підходу можна виділити управління різними видами грошових потоків, тобто в залежності від критеріїв класифікації. В силу того, що певне коло дослідників грошових потоків розглядають їх як результат руху грошових коштів, необхідно виділення результативного підходу, який розглядає грошові потоки в статичі, тобто показник відображає різницю між вхідними та вихідними грошовими потоками на певну дату (чистий грошовий потік)» [17].

Наприклад, на думку Яструбецької Л.С., «управління грошовими потоками – один із найважливіших сегментів фінансової роботи на підприємстві, від ефективності організації якого залежать як поточні результати діяльності, так і майбутні темпи розвитку господарюючого суб'єкта» [47, с. 392]. Так, в залежності від використовуваного в механізмі підходу, будуть конкретизуватися принципи, цілі, завдання та функції управління грошовими потоками. Як зазначено у її роботі, «чистий грошовий

потік є одним із індикаторів результативності функціонування підприємства та значною мірою визначає його фінансове становище, а основними стратегічними цілями управління грошовими потоками є досягнення стану фінансової рівноваги та максимізація чистого грошового потоку господарського суб'єкта» [47]. Автор пропонує оцінювати ефективність управління грошовими потоками на основі цього показника.

На думку І.О. Бланка: «Управління грошовими потоками – це система принципів и методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних з формуванням, розподілом і використанням грошових коштів підприємства та організацією їх обороту» [3, с. 130].

Поддєрьогін А.М. і Невмержицький Я.І., в свою чергу, зазначають, «що управління грошовими потоками варто розглядати як послідовний процес постановки завдань та їх виконання, який включає реалізацію таких етапів:

- планування та прогнозування грошових потоків і складання внутрішніх фінансових документів (бюджет грошових потоків, а також плановий звіт про рух коштів, платіжний календар та ін.);
- імплементація бюджету грошових потоків, що є невід'ємною складовою системи бюджетів на підприємстві, як процес його безпосереднього дотримання при організації операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства;
- контролінг виконання бюджету грошових потоків та планових показників звіту про рух коштів; – корегування планових величин відповідно до зміни зовнішніх і внутрішніх умов реалізації бюджету грошових потоків» [29, с. 123].

У праці Тацій І.В., наведений процес управління грошовими потоками підприємства, який «послідовно охоплює такі основні етапи:

- забезпечення повного і достовірного обліку грошових потоків підприємства і формування необхідної звітності;
- аналіз грошових потоків підприємства;
- оптимізація і планування грошових потоків;

– контроль грошових потоків» [32, с. 150].

О. Р. Сергєєва підкреслює, що «процес управління грошовими потоками підприємства повинен здійснюватися в рамках економічної політики підприємства та бути одним із важливих інструментів досягнення основної мети підприємницької діяльності – підвищення добробуту власників капіталу за рахунок збільшення щорічного прибутку та росту ринкової вартості підприємства» [31, с. 108].

Ряд авторів вважають управління – процесом, який здійснюється поетапно. «Основні етапи цього процесу складаються: з планування, балансування, синхронізації платежів і розрахунку оптимального залишку грошових коштів» [17]. «Управління грошовими потоками є одним з ключових моментів у процесі щоденного управління підприємством зі сторони найкращого співвідношення між ліквідністю і прибутковістю. Необхідність управління грошовими потоками зумовлена зазначеними певними параметрами і пов'язана з наявністю чи відсутністю грошових коштів та якістю їх управління» [1, с. 53].

Тобто у економічній літературі формується точка зору різних економістів, що такі підходи не дозволяють сформулювати комплексне уявлення відносної категорії, що вивчається. Таким чином, термін «управління грошовими потоками» можна розглядати з позицій: як система так і процес. Але ці підходи до визначення поняття «управління грошовими потоками» не дозволяють сформулювати комплексного уявлення щодо досліджуваної категорії. Отже, доцільно використовувати двоаспектний (системно-процесний) підхід для визначення сутності даної категорії, тобто розглядаючи управління грошовими потоками і як систему, і як процес.

Таким чином, управління грошовими потоками являє собою систему методів, інструментів і специфічних прийомів впливу суб'єктів управління на рух грошових коштів, що здійснюються за допомогою виконання послідовних етапів, спрямованих на підвищення ефективності функціонування грошових потоків. Система управління грошовими потоками

передбачає наявність взаємопов'язаних між собою елементів. До них відносяться цілі, завдання, об'єкти, суб'єкти, методи та інформаційне забезпечення. Суб'єктом є людина, підприємство, держава. Діяльність організації, досягнення поставленої мети виступає об'єктом. «Ефективність управління визначається адекватністю дій управління щодо об'єкта управління» [9, с. 33].

Ефективне управління грошовими потоками дозволяє підприємству реалізувати стратегічні цілі його діяльності, забезпечити високий рівень оборотності капіталу, ритмічність діяльності, підвищити ступінь фінансової рівноваги та отримати додатковий прибуток, а також сприяє формуванню додаткових інвестиційних ресурсів для здійснення фінансових інвестицій. «Управління грошовими потоками підприємства є важливою складовою частиною загальної системи управління його фінансовою діяльністю» [21, с. 89]. Основні підходи управління грошовими потоками підприємства, їх переваги та недоліки наведено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Основні підходи управління грошовими потоками підприємства

Підхід	Зміст підходу	Переваги	Недоліки
Традиційний підхід Мулінс (Mullins), Хомоноф (Homonoff), Шер (Scherr) [48]	Управління грошовими потоками розглядається як управління поточним залишком грошових коштів фірми, що розпочинається з моменту надходження грошових коштів на рахунок підприємства, а призупиняється в момент здійснення останнього платежу компанією.	Передбачає визначення результативності процесу управління та обчислюється як відношення результату (ефекту) до витрат, що забезпечили цей результат.	Ототожнюються грошові потоки та грошові кошти.
Альтернативний підхід Срінівісан (Srinivisan), Кім (Kim), Лайтінен (Laitinen), ОлманВед (Allman-Ward) [49]	Розглядає управління грошовими потоками як мистецтво, що переходить в науку управління короткостроковими ресурсами для підтримки поточної	Передбачає управління грошовими потоками, спрямоване на постійне збільшення ринкової вартості підприємства, за допомоги прийняття	До уваги не беруться довгострокові ресурси підприємства.

Підхід	Зміст підходу	Переваги	Недоліки
	діяльності, мобільності фондів та оптимізації ліквідності.	всіх можливих управлінських рішень, орієнтованих на поліпшення ключових показників, що впливають на ефективну організацію грошових потоків підприємства.	
Економічний підхід Фішер (Fisher), Пігу (Pigou), Маршал (Marshall) [50]	Попит на грошові кошти не відрізняється від попиту на будь-які інші активи підприємства; вимірювання вигоди від накопичення грошових коштів, пов'язане з транзакційними витратами і майбутніми потребами.	Є більш глобальним у порівнянні з попередніми (традиційним і альтернативним) та передбачає визначення необхідного обсягу грошової маси в економіці. Це кількість грошових коштів, що забезпечують монетарну стабільність (виконання цільових орієнтирів за цінами і валютним курсом) і максимізацію реального грошового потоку	Деталізація факторів здійснюється за підсумками аналізу емпіричних даних
Інституціональний підхід Муліган (Mulligan) [51]	Залишок грошових коштів залежить від величини реалізації і як показують дослідження фірм, що працюють в США, наявність високих заробітних плат призводить до збільшення залишку грошових коштів на рахунках фірми.	Використання закордонного досвіду.	Низький рівень заробітних плат на підприємствах України.
Вартісний підхід Фазарі (Fazzari), Феррі (Ferri), Грінберг (Greenberg) [52]	Сукупний попит визначає величину реалізації, і відповідно, розмір грошового потоку. У випадку, якщо грошового потоку недостатньо, підприємства залучають зовнішнє фінансування.	Дозволяє порівняти й об'єднати цільові функції прибутковості і ризику.	Грошові потоки залежать від макроекономічних умов.

Підхід	Зміст підходу	Переваги	Недоліки
Обліковий підхід Д. Гіволі (Givoly), К. Хейн (Haun) [53]	Мета підходу – виявлення причин, що спричинили відсутність надходження грошових потоків чи навпаки, наявність надходження додаткових грошових потоків, а також оперативне прийняття рішень за наслідками вищенаведених операцій.	Передбачає, що в бухгалтерському обліку інформація про рух грошових коштів дозволяє бухгалтеру-аналітику, що приймає рішення, контролювати і регулювати прямі і непрямі грошові потоки, визначати структуру використання грошових коштів	У певних випадках починає відігравати другорядну роль (бере на себе функції контролю та обґрунтування тактичних рішень, пов'язаних з управлінням грошовими потоками для цілей бухгалтерського обліку).
Результативний	Показник відображає різницю між вхідними та вихідними грошовими потоками на певну дату (чистий грошовий потік).	Простота розрахунку грошових потоків. Орієнтований на кінцевий результат.	Розглядає грошові потоки в статистиці.
Системний И.А. Бланк [3, с. 130]	Управління – це система принципів, методів, інструментів цілі направлено впливу фінансових менеджерів на рух грошових коштів для забезпечення фінансової рівноваги та стійкого зростання підприємства.	Елементи системи гнучко реагують на вплив внутрішнього та зовнішнього середовища, комплексність управління.	Не дозволяє адекватно оцінювати, які саме елементи зовнішнього або внутрішнього середовища впливають на ефективність управління.
Процесний А.Н. Тацій І.В.[32, с. 150], Сергєєва О. Р. [31, с. 107]	Управління грошовими потоками включає в себе послідовні етапи, що включають у себе: облік руху грошових коштів, аналіз, планування, регулювання та контроль грошових потоків.	Управління процесами дозволяє створити кращі підстави для контролю ресурсів і часу виконання робіт, урахування динамічного характеру розвитку організацій.	Складність реалізації процесного підходу, яка полягає в тому, що з'являється необхідність документального оформлення кожного процесу.
Потоковий	Послідовна зміна якісних змін сукупності об'єктів у певному часовому періоді.	Потокові показники характеризують стан об'єкта дослідження не на конкретний момент часу, а за певний часовий інтервал, тобто у динаміці.	Показує не результат, а процес обороту високоліквідного активу підприємства.

Розглянуті підходи можуть бути доповнені «потоковим» підходом, що пропонує управління не грошовими коштами, які є статичними показниками, а грошовими потоками. У сучасних підходах дослідників, які розглядають підприємство як динамічну систему, грошові потоки є динамічними показниками. Крім цього не один із підходів, що були розглянуті у дослідженні не може бути використаний самостійно, а тільки у комплексі.

З вищенаведеного можна зазначити, що при вивченні досліджень зарубіжних і вітчизняних вчених щодо підходів до управління грошовими потоками існує проблема розбіжності в підходах стосовно тлумачення даного поняття. Управління грошовими потоками – складний, динамічний, багатокритеріальний процес, що передбачає вибір і прийняття правильних управлінських рішень з безліччї варіантів виходячи з сучасних умов діяльності підприємства. Аналіз переваг та недоліків існуючих підходів управління грошовими потоками дозволив виявити основні слабкі місця й вади та рекомендувати комплексний підхід, який враховував би тільки переваги зазначених підходів. Але спочатку необхідно з'ясувати ситуацію, у якій знаходиться підприємство, а потім обирати певні підходи.

3.2. Оптимізація фінансово-господарської діяльності МКП «Чернівцітеплокомуненерго»

У сучасних умовах існує проблема зниження платоспроможності комунального підприємства та нестабільності його функціонування. Проблема постійного дефіциту грошових коштів, обмеженість ресурсів для поточної та інвестиційної діяльності призводять до незбалансованості грошових потоків, надмірної тривалості фінансового циклу, обмеженості у використанні фінансових інструментів і технологій. Внаслідок такої ситуації підприємство залучає та використовує позикові кошти. Тому особливої уваги потребує

процес, що оптимізував би грошові потоки на комунальному підприємстві, та мав би спрямування на підвищення його ефективності у майбутньому.

Цим процесом на МКП «Чернівцітеплокомуненерго» може бути оптимізація, за допомогою якої виявляються та реалізуються резерви. Що в свою чергу, сприятиме мінімізації залежності підприємства від залучення грошових коштів із зовнішніх джерел; забезпечить баланс між обсягами грошових потоків та їх синхронізацію; забезпечить тісний взаємозв'язок між всіма видами грошових потоків від господарської діяльності підприємства; підвищить обсяг та якість надходження чистого грошового потоку.

Виділяють такі основні цілі оптимізації грошових потоків на підприємстві:

- «забезпечення балансу між обсягами вхідних та вихідних грошових потоків;
- підтримання їх синхронності у часі;
- забезпечення достатнього чистого грошового потоку»[23].

Об'єктами оптимізації грошових потоків є позитивний грошовий потік, негативний грошовий потік, залишок грошових активів, чистий грошовий потік підприємства.

За допомогою вивчення внутрішніх і зовнішніх факторів, можна встановити їх вплив на обсяг та характер формування грошових потоків у часі

«Зовнішніми факторами є: кон'юнктура товарного та фінансового ринків; система оподаткування; умови кредитування постачальників та покупців; система розрахункових відносин з контрагентами; доступність видів кредитування; можливість отримання безповоротного фінансування. Внутрішніми факторами є: життєвий цикл продукції; тривалість операційного циклу; сезонність виробництва; амортизаційна політика; відсутність ринків збуту; брак джерел довготермінового фінансування капіталовкладень; управлінські здібності персоналу тощо» [35].

Оптимізація грошових потоків комунального підприємства здійснюється через реалізацією системи принципів і методів розробки й

реалізації управлінських фінансових рішень, які визначаються функціями фінансів підприємства, однією з яких є організація обороту його грошових потоків. Оптимізація грошових потоків підприємства здійснюється при реалізації таких принципів, як інтегрованість, багатоваріантність, комплексність, динамізм й орієнтованість.

Аналіз інформації в процесі оптимізації займає вагоме значення, він є не лише основою для обґрунтування та вибору певного напрямку оптимізації, але й може виступати індикатором задовільності стану об'єкта оптимізації. У процесі оптимізації грошових потоків важливу роль також має і оцінка отриманих результатів вибору, її можна розглядати і в якості кінцевого індикатора, який здатен надавати інформацію про досягнення мети оптимізації.

Основою оптимізації є «забезпечення збалансованості обсягу додатного та від'ємного грошових потоків, які мають вплив на результат господарської діяльності та можуть мати прояв, як у вигляді дефіцитного, так у вигляді і надлишкового грошового потоку» [9]. Прояв негативних наслідків від грошового потоку, що є дефіцитним, характеризується зниженням ліквідності і рівня платоспроможності підприємства, у збільшенні прострочень за короткостроковими та довгостроковими зовнішніми зобов'язаннями, у появі внутрішнього боргу на підприємстві та збільшенні періоду тривалості фінансового циклу. Кінцевим наслідком цих процесів є те, що знижуються рентабельність власного капіталу та активів підприємства, або взагалі підприємство отримує негативний фінансовий результат.

Прояв негативних наслідків при грошовому потоці, що є надлишковим, відображається у втраті реальній вартості коштів, що є тимчасово вільними, внаслідок інфляції, уповільненні оборотності капіталу, простою коштів внаслідок чого втрачається можливість отримання потенційного доходу, оскільки кошти не працюють, втрачається вигода від їх розміщення в процесі операційної чи інвестиційної діяльності та отримання від цього прибутку.

Чистий грошовий потік підприємства має негативне значення. Надходження в результаті фінансової діяльності, а саме поповнення статутного капіталу, не змогло покрити негативний грошовий потік в наслідок операційної та інвестиційної діяльності. Для того, щоб збалансувати та оптимізувати дефіцитний грошовий потік МКП «Чернівцітеплокомуненерго» у короткостроковому періоді варто використовувати «Систему прискорення – уповільнення платіжного обороту» [23]. При її використанні необхідно розробити заходи щодо прискорення залучення вхідних грошових потоків і уповільнення їх виплат.

До основних заходів, що здійснюються для прискорення залучення коштів можна віднести:

- «при простроченій дебіторській заборгованості, проведення заходів по прискоренню її інкасації;
- зменшення строків надання покупцям товарного кредиту.

Заходи, що використовуються для уповільнення виплат коштів:

- уповільнення інкасації власних платіжних джерел за допомогою флюота (періоду якій проходять виписані платіжні документи до їх оплати);
- використання лізингу при придбанні довгострокових активів;
- за згодою з постачальниками збільшення строків надання підприємству товарного кредиту;
- переведення кредитів одержаних підприємством шляхом реструктуризації із короткострокових у довгострокові» [23].

Заходи, що використовуються у короткостроковому періоді по підвищенню рівня абсолютної платоспроможності підприємства, у майбутньому можуть привести до утворення дефіциту грошових потоків, а отже щоб збалансувати дефіцитний грошовий потік в довгостроковому періоді, потрібно розробляти наступні заходи: випуск додаткових акцій підприємства; додатковий випуск облігаційної позики; пошук стратегічних інвесторів; використання довгострокового кредитування; частковий продаж

фінансових вкладень, які є довгостроковими; основні засоби, що не використовуються, мають бути здані в оренду або продані.

Заходи зі скорочення від'ємного грошового потоку: мінімізація обсягів реальних інвестицій; мінімізація суми постійних витрат підприємства; мінімізація обсягів фінансових інвестицій. Способами оптимізації надлишкового грошового потоку, є ті, що активізують інвестиційну діяльність підприємства та спрямовуються на: погашення банківських довгострокових кредитів достроково; максимізація обсягу реальних інвестицій; максимізація обсягу фінансових інвестицій.

«При оптимізації грошових потоків важливу увагу приділяють їх збалансованості у часі» [42]. Для виконання цього завдання використовують два методи – вирівнювання і синхронізація. Вирівнювання - дозволяє в деякій мірі зрівняти сезонність виробничого циклу, та паралельно оптимізувати середні залишки коштів і підвищити рівень абсолютної ліквідності. Синхронізація грошових потоків допомагає забезпечити мінімальне розходження між додатним та від'ємним грошовим потоком. Оцінка здійснюється за допомогою використання коефіцієнта кореляції, що у процесі оптимізації має прагнути до значення «+1».

На останньому етапі оптимізації забезпечується максимізація чистого грошового потоку. Вона досягається за допомогою наступних заходів:

- сума постійних витрат має знижуватися;
- має бути зниженим рівень змінних витрат;
- проведення ефективної цінової політики, що призведе до підвищення рівня прибутковості операційної діяльності (тут підприємство обмежене державною політикою тарифоутворення на водопостачання та водовідведення);
- впровадження прискореної амортизації;
- вибір оптимальної системи оподаткування;
- період амортизації використовуваних підприємством нематеріальних активів, має скорочуватися;

- основні засоби і нематеріальні активи, що не використовуються мають бути реалізовані;
- для своєчасного та повного стягнення штрафних санкцій, має бути посилена претензійна робота.

Наслідками максимізації чистого грошового потоку підприємства є підвищення рівня його самофінансування та зниження його залежності від зовнішніх джерел. Відображення результатів оптимізації грошових потоків підприємства має прояв у системі планів по формуванню та використанню коштів у майбутньому періоді. Від якості та ефективності управління грошовими потоками залежить не тільки стійкість підприємства в конкретний період часу, але і здатність до подальшого розвитку, досягнення фінансової стабільності та успіху на довгу перспективу.

Висновки до розділу 3

Проблема постійного дефіциту грошових коштів, обмеженість ресурсів для поточної та інвестиційної діяльності призводять до незбалансованості грошових потоків, надмірної тривалості фінансового циклу, обмеженості у використанні фінансових інструментів і технологій. Внаслідок такої ситуація підприємство залучає та використовує позикові кошти. Тому особливої уваги потребує процес, що оптимізував би грошові потоки на комунальному підприємстві, та мав би спрямування на підвищення його ефективності у майбутньому.

Цілями оптимізації грошових потоків на підприємстві: є забезпечення балансу між обсягами вхідних та вихідних грошових потоків; підтримання їх синхронності у часі; забезпечення достатнього чистого грошового потоку.

Оптимізація грошових потоків комунального підприємства здійснюється через реалізацією системи принципів і методів розробки й

реалізації управлінських фінансових рішень, які визначаються функціями фінансів підприємства, однією з яких є організація обороту його грошових потоків.

Основою оптимізації є забезпечення збалансованості обсягу додатного та від'ємного грошових потоків, які мають вплив на результат господарської діяльності та можуть мати прояв, як у вигляді дефіцитного, так у вигляді і надлишкового грошового потоку».

Чистий грошовий потік підприємства має негативне значення. Надходження в результаті фінансової діяльності, а саме поповнення статутного капіталу, не змогло покрити негативний грошовий потік в наслідок операційної та інвестиційної діяльності. Для збалансування та оптимізації грошового потоку МКП «Чернівцітеплокомуненерго» у короткостроковому періоді варто використовувати «Систему прискорення – уповільнення платіжного обороту».

Заходи, що використовуються у короткостроковому періоді по підвищенню рівня абсолютної платоспроможності підприємства, можуть привести у майбутній перспективі до утворення дефіциту грошових потоків. Тому для збалансування грошового потоку в довгостроковому періоді потрібно розробляти ряд заходів. Це може бути поповнення статутного капіталу; додатковий випуск облігаційної позики; використання довгострокового кредитування; пошук стратегічних інвесторів; основні засоби, які не використовуються у діяльності, мають бути здані в оренду або продані.

Заходи зі скорочення від'ємного грошового потоку МКП «Чернівцітеплокомуненерго» передбачають мінімізацію обсягів реальних інвестицій; мінімізацію суми постійних витрат підприємства. Способами оптимізації надлишкового грошового потоку, є ті, що активізують інвестиційну діяльність підприємства та спрямовуються на дострокове погашення банківських довгострокових кредитів; максимізацію обсягу реальних інвестицій; максимізацію обсягу фінансових інвестицій.

ВИСНОВКИ

Грошові потоки - це рух грошових коштів на підприємстві, який включає як надходження, так і витрати грошей протягом певного періоду. Вони можуть надходити з різних джерел і використовуватися для різних цілей.

Чистий грошовий потік представляє різницю між всіма надходженнями та витратами грошових коштів за певний період. Якщо надходження перевищують витрати, чистий грошовий потік є позитивним, що є ознакою грошової стабільності та можливості підприємства фінансувати свою діяльність, розширення або здійснювати інвестиції без залучення додаткових засобів. Якщо ж витрати перевищують надходження, чистий грошовий потік є негативним, що може сигналізувати про потенційні фінансові проблеми.

Грошовий потік – це багатогранний показник, який можна розглядати з різних позицій та на різних рівнях. Всебічний аналіз грошових потоків є ключовим для прийняття ефективних управлінських рішень та забезпечення фінансової стійкості підприємства.

Грошові потоки є одними з найважливіших показників фінансової діяльності підприємства, оскільки вони відображають реальні грошові надходження та виплати, на відміну від доходів та витрат, що обліковуються за методом нарахування.

Класифікація грошових потоків є важливим елементом ефективного управління фінансами підприємства. Вона допомагає зрозуміти, які ресурси доступні, звідки вони походять і куди витрачаються, що дозволяє приймати більш обґрунтовані рішення.

Основною метою управління грошовими потоками є забезпечення фінансової рівноваги підприємства у процесі його розвитку наслідок збалансування обсягів надходжень і витрат грошових коштів та синхронізація їх в часі.

До основних принципів управління грошовими потоками підприємства можна віднести принцип інформативної достовірності, забезпечення збалансованості, ліквідності, ефективності.

Базуючись на зазначених принципах на підприємстві здійснюється організація процесу управління грошовими потоками, який послідовно охоплює наступні основні етапи:

- забезпечення повного та достовірного обліку грошових потоків підприємства та формування необхідної звітності;
- аналіз грошових потоків підприємства у попередньому періоді;
- оптимізація грошових потоків підприємства;
- планування грошових потоків підприємства у розрізі різних видів;
- забезпечення ефективного контролю за грошовими потоками підприємства.

У роботі здійснена оцінка управління грошовими потоками МКП «Чернівцїтеплокомуненерго». Для задоволення потреб внутрішнього ринку у послугах надання теплової енергії та гарячого водопостачання МКП «Чернівцїтеплокомуненерго» необхідний значний капіталу.

В 2023 році обсяг капіталу підприємства значно збільшився порівняно з 2019 роком. Значною мірою це викликане збільшенням власного капіталу. У складі джерел капіталу МКП «Чернівцїтеплокомуненерго» переважаючу частку має позиковий капітал. У 2019-2020 рр. він був основним джерелом формування капіталу підприємства і у 2021-2023 рр. його частка зменшилася і у 2023 р. становила 72,74%. Сума власного капіталу МКП «Чернівцїтеплокомуненерго» зростала за рахунок таких складових, як зареєстрований капітал, внески до незареєстрованого статутного капіталу, капітал у дооцінках. Постійно зменшує величину власного капіталу непокритий збиток

МКП «Чернівцїтеплокомуненерго» у 2019-2023 рр. має відстрочені податкові зобов'язання та використовувало довгострокове кредитування. Поточні зобов'язання за розрахунками спостерігаються впродовж всього

періоду дослідження. Найбільша величина поточних зобов'язань – це кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги.

Зростання активів МКП «Чернівцітеплокомуненерго» відбувається переважно за рахунок зростання необоротних активів. Питома вага необоротних активів у 2019 р. становила 53,07%, у 2020 р. спостерігалось її зменшення до 44,37%, але наступні роки вона зростала і у 2023 р. становила 65,29%.

Найбільша питома вага у оборотних активах належить дебіторській заборгованості за продукцію, товари, роботи і послуги. Але із 75,42% у 2019 р. її частка зменшилася до 29,14 % у 2023 р.

Рух грошових потоків на КП здійснюється в результаті трьох видів діяльності: а саме операційної інвестиційної і фінансової.

Основна частина позитивних грошових потоків від операційної діяльності МКП «Чернівцітеплокомуненерго»- це надходження від реалізації продукції. Впродовж досліджуваного періоду величина цих надходжень зростає. У 2019-2022 рр. підприємство отримувало значні обсяги цільового фінансування, у 2023 р їх сума значно зменшилася. Надходження від отримання субсидій, дотацій спостерігалось у 2019-2021 рр.

Негативний грошовий потік, насамперед, пов'язаний із оплатою товарів, робіт та послуг, збільшився у 2023 р. порівняно із 2019 р. на 52405 тис. грн. Другою складовою за обсягом негативного грошового потоку є витрачання на оплату праці. У підприємства значно зріс негативний грошовий потік на оплату податків і зборів.

В результаті такого обсягу позитивних та негативних грошових потоків від операційної діяльності, чистий грошовий потік від основної операційної діяльності у 2019-2023 рр. мав від'ємне значення.

Щодо інвестиційної діяльності, то витрачання пов'язані із оновленням основних засобів. Так як надходжень від інвестиційної діяльності у МКП «Чернівцітеплокомуненерго» або немає, тому чистий грошовий потік від цієї діяльності має від'ємне значення.

Щодо грошових потоків від фінансової діяльності, то у МКП «Чернівцітеплокомуненерго» у 2019-2023 рр. є позитивний грошовий потік від надходжень грошових коштів для поповнення власного капіталу. Спостерігалися також надходження від отримання позик, крім 2022 р. Впродовж періоду дослідження підприємство щороку погашає певну суми позик та сплачує відсотки. Чистий грошовий потік від фінансової діяльності МКП «Чернівцітеплокомуненерго» має позитивне значення щороку

Чистий рух грошових коштів комунального підприємства мав позитивне значення, лише у 2021 р., у інших роках його значення було негативне. У роботі проаналізовано як рух грошових коштів вплинув на тривалість операційного та фінансового циклів комунального підприємства.

Тривалість виробничого циклу комунального підприємства поволі зростає і у 2023 р. дорівнює 23,38 днів. Тривалість обороту дебіторської заборгованості є доволі значною та в динаміці зменшується. Тривалість операційного циклу зменшилася за рахунок зменшення тривалості обороту дебіторської заборгованості.

Тривалість обороту кредиторської заборгованості має тенденцію до збільшення. Тривалість фінансового циклу має від'ємне значення. Так як споживачі послуг підприємства сплачують за отриманні послуги невчасно, то МКП «Чернівцітеплокомуненерго» відтягує оплату за поточними зобов'язаннями.

Рух грошових потоків значною мірою впливає на фінансовий стан підприємства: його платоспроможність, фінансову стійкість, ділову активність та фінансову результативність.

Відповідно до порівняння груп активів і пасивів підприємства не виконується перша умова ліквідності впродовж 2019-2023 рр. Баланс є не абсолютноліквідним. Але внаслідок того, що інші умови виконуються, то в наступному періоді є перспектива покращення платоспроможності.

Рівень коефіцієнта абсолютної ліквідності комунального підприємства у дуже низький. Коефіцієнти швидкої ліквідності та загального покриття мають значення нижче норми.

МКП «Чернівцітеплокомуненерго» було в кризовому стані впродовж всього періоду дослідження, тому що власний оборотний капітал та планові джерела не покривали запаси матеріальних оборотних активів.

Коефіцієнти фінансової незалежності та фінансової стабільності мають мали низькі значення, у 2020 р. взагалі значення було від'ємне. Величина власного оборотного капіталу впродовж всього періоду дослідження має від'ємне значення, що говорить про критичний фінансовий стан.

Швидкість обороту як капіталу так і оборотного капіталу є низькою, про що свідчать проведені розрахунки. Зокрема коефіцієнт оборотності капіталу є менше одиниці, тобто за рік капітал здійснює, наприклад у 2023 р. 0,55 обороти. Відповідно тривалість його обороту у цей рік 661,19 днів. Оборотний капітал за рік здійснює 1,62 обороти. Тривалість обороту оборотного капіталу у 2023 р. – 225,2 днів.

Величина собівартості продукції є вищою ніж чистий дохід від реалізації продукції МКП «Чернівцітеплокомуненерго» впродовж всього періоду дослідження, тому щороку підприємство отримує валовий збиток. Також чистий фінансовий результат є збитковим. При чому у 2023 р. негативні фінансові результати зросли.

У сучасних умовах існує проблема зниження платоспроможності комунального підприємства та нестабільності його функціонування. Проблема постійного дефіциту грошових коштів, обмеженість ресурсів для поточної та інвестиційної діяльності призводять до незбалансованості грошових потоків, збільшення тривалості фінансового циклу, обмеженості у використанні фінансових інструментів і технологій. Внаслідок такої ситуація підприємство залучає зовнішні джерела та використовує позикові кошти. Тому особливої уваги потребує процес, що оптимізував би грошові потоки на комунальному

підприємстві, та мав би спрямування на підвищення його ефективності у майбутньому.

Цим процесом на МКП «Чернівцітеплокомуненерго» може бути оптимізація, за допомогою якої виявляються та реалізуються резерви. Що в свою чергу, сприятиме мінімізації залежності підприємства від залучення грошових коштів із зовнішніх джерел; забезпечить баланс між обсягами грошових потоків та їх синхронізацію; забезпечить тісний взаємозв'язок між всіма видами грошових потоків від господарської діяльності підприємства; підвищить обсяг та якість надходження чистого грошового потоку.

Основними цілями оптимізації грошових потоків на підприємстві є:

- забезпечення балансу між обсягами вхідних та вихідних грошових потоків;
- підтримання їх синхронності у часі;
- забезпечення достатнього чистого грошового потоку.

Чистий грошовий потік підприємства має негативне значення. Надходження в результаті фінансової діяльності, а саме поповнення статутного капіталу, не змогло покрити негативний грошовий потік в наслідок операційної та інвестиційної діяльності. Для того, щоб збалансувати та оптимізувати дефіцитний грошовий потік МКП «Чернівцітеплокомуненерго» у короткостроковому періоді варто використовувати «Систему прискорення – уповільнення платіжного обороту». При її використанні необхідно розробити заходи щодо прискорення залучення вхідних грошових потоків і уповільнення їх виплат.

До основних заходів, що здійснюються для прискорення залучення коштів можна віднести проведення заходів по прискоренню інкасації простроченої дебіторської заборгованості. Заходами, що можна використати для уповільнення виплат коштів є:

- уповільнення інкасації власних платіжних джерел за допомогою флюта (періоду якій проходять виписані платіжні документи до їх оплати);
- використання лізингу при придбанні довгострокових активів;

- за згодою з постачальниками збільшення строків надання підприємству товарного кредиту.

При оптимізації грошових потоків необхідно приділяти увагу їх збалансованості у часі. Останній етап оптимізації забезпечує максимізацію чистого грошового потоку. Це можна досягти за допомогою наступних заходів: зниження суми постійних та змінних витрат; вдосконаленням політики тарифоутворення на послуги; впровадження прискореної амортизації; реалізація основних засобів і нематеріальних активів, що не використовуються; посилення претензійної роботи.

Список використаних джерел

1. Барановська А.С. Оцінка ефективності дебіторської та кредиторської заборгованості. Вісник Сумського аграрного університету. Серія Фінанси і кредит. 2010. № 1. С. 51-55.
2. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: учебный курс. 2 е изд., перераб. и доп. К.: Ника Центр, Эльга, 2004. 656 с.
3. Бланк И. А. Управління грошовими потоками : навч. посіб. К. : Ніка-Центр, Эльга, 2009. 736 с.
4. Бланк И. А. Управление финансовой стабилизацией предприятия К. : НикаЦентр, Эльга, 2003. 246 с.
5. Брігхем Є. Основи фінансового менеджменту: Пер. з англ. Київ: Молодь, 1997. 1000 с.
6. Бутинець Ф.Ф. Економічний аналіз: навчальний посібник. Житомир: Рута, 2003. 680 с.
7. Грошові потоки (Cash Flow): аналіз, моніторинг та контроль URL: <https://cashflow.com.ua>
8. Головка Т.В. Планування грошових потоків підприємства: нова парадигма. Вісник КНТЕУ. 2017. № 4. С. 104-113.
9. Деменіна О. М. Управління грошовими потоками в межах концепції фінансової рівноваги підприємства *Актуальні проблеми економіки*. 2004. №№ 7 (37). С. 14-18.
10. Демківський А. В. Гроші та кредит : навч. посіб К. : ДАКОР. 2007. 528 с
11. Єпіфанова І. Ю. Вхідні та вихідні грошові потоки підприємства як економічна категорія Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції “Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні”. Вінниця, 2013. С. 247–249
12. Єрешко Ю. О. Сутність грошових потоків підприємства як економічної категорії *Формування ринкових відносин в Україні*. К., 2011. № 4 (119). С. 39–43.

13. Єрмошкіна О.В. Система управління фінансовими потоками промислового підприємства: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.08 Донецьк, 2009. 31 с.
14. Інтернет-клуб «Мій бізнес» URL: <https://msb.aval.ua>
15. Клименко О. В. Теоретичне визначення та класифікація грошових потоків підприємства / О.В. Клименко // Ефективна економіка. – 2013. – №9
16. Краменко В.І. Управління ресурсами підприємства : навчальний посібник. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 288 с.
17. Кошельок Г.В., Терещенко О. М. Сучасні підходи до управління грошовими потоками підприємства Бізнес-навігатор. - 2018. - Вип. 4. - С. 77-82. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2018_4_19
18. Крючко Л.С. Створення системи управління грошовими потоками як запорука фінансової стабільності підприємства. Агросвіт. 2014. № 8. С. 43-45.
19. Лучко М.Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 304с.
20. Лігоненко Л.О. Ситник Г.В. Управління грошовими потоками: Навч. посіб. К.: Нац. торг.-ек. ун-т, 2005. 255 с.
21. Литвинчук Т.В. Грошові потоки в системі управління підприємством. Вісник Хмельницького національного університету. 2009. № 6. Т. 1. С. 86-90.
22. Макажан Є. В. Формування грошових потоків сучасних підприємств харчової промисловості *Формування ринкових відносин в Україні*. 2006. № 10. С. 83-86.
23. Майборда О.В. Оптимізація фінансових потоків промислового підприємства: теоретичні аспекти питання Економіка розвитку. Харків: ХНЕУ. 2012. №1(61). С. 107-110.
24. Мартякова О.В., Харченко В.А. Грошові потоки в системі управління фінансово-господарською діяльністю підприємства. Наукові праці ДонНТУ. Серія: Економічна. 2007. Вип. 32. С. 158-162.

25. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 (МСБО 7) «Звіт про рух грошових коштів» URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>
26. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку. / Пер. з англ. за ред. С. Ф. Голова. К.: ФПБАУ. 1998.- 736 с.
27. Мних Є.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: підручник. К.: Київ. Нац. Торг. Ек. Ун т, 2008. 514 с.
28. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ від 07.02.2013 р. № 73 / Міністерство фінансів України URL: <http://rada.gov.ua/>.
29. Поддєрьогін А.М., Невмержицький Я.І. Ефективність управління грошовими потоками підприємства. Фінанси України. 2007. № 11. С. 119-127.
30. Селівестрова Л., Скрипник О. Фінансовий аналіз. навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2019 р. 274 с.
31. Сергєєва О. Р. Сутність та основні аспекти управління грошовими потоками підприємства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2017. Вип.. 12, Ч. 2. С. 107-110.
32. Тацій І. В. Аналіз грошових потоків підприємства. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2014. № 1. С. 150-153.
33. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник. К.: КНЕУ, 2003. 554 с.
34. Тешева Л.В., Щербань О.Д, Вакуленко О.О. Поняття грошового потоку підприємства Економіка і суспільство Випуск № 10 / 2017. С 670-675. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/10_ukr/114.pdf
35. Фінанси в трансформаційній економіці України: навч. посібник / за ред. М. І. Крупки. Львів: Видав. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2007. 614 с.
36. Фінансовий аналіз. Методичні рекомендації для проведення практичних занять та самостійної роботи студентів Укл. Н.І. Синькевич., С.М. Співак. Тернопіль: ТНТУ ім. І. Пулюя, 2016. 136. с.

37. Фінансовий аналіз : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дис. О.В. Павловська, Н.М. Притуляк, Н.Ю. Невмержицька К. : КНЕУ, 2002. 388 с.
38. Фінансовий аналіз: навч. посіб./ За заг. ред. Школьник І. О К. : «Центр учбової літератури», 2016. 368 с.
39. Фінансовий менеджмент: Підручник / Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. – К.: КНЕУ, 2005. 535 с.
40. Фінансовий менеджмент: За ред. проф. Кірейцев Г. Г. Навчальний посібник. Видання третє, перероблене і доповнене. Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. 531 с.
41. Фінансовий словник / (А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко). 3-тє вид., випр. та доп. К. : Знання, 2000. 587 с.
42. Харченко В. А. Система управління грошовими потоками підприємства Формування ринкових відносин в Україні. 2011. № № 1. С. 61-65.
43. Циган Р.М. Удосконалення класифікації грошових потоків з урахуванням сучасних умов господарювання *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 4 (106). С. 150— 155.
44. Череп А. В., Гамова О.В., Козачок І. А. Фінансовий аналіз. навчальний посібник. К. : Кондор, 2020. 277 с.
45. Чік М.Ю. Підходи до управління грошовими потоками та їх облікова інтерпретація. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». 2015. Вип.. 1 (45). Т.2. С. 134-139.
46. Школьник І. О. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / За заг. редакцією д-ра екон. наук І. О. Школьник та канд. екон. наук В. М. Кремень Суми, 2014. 427 с.
47. Яструбецька Л.С. Організаційно-економічний механізм управління грошовими потоками промислових підприємств України: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.02.03. Львівський національний університет імені Івана Франка. URL: <http://disser.com.ua/contents/p-2/36417.html>.
48. Homonoff R., Mullins D.W., Lexington Jr. Cash Management. Toronto and London: D. C. Heath and Company, 1975. 105 p.

49. Srinivasan P., Narasimhan M. S. An Evaluation of Value Relevance of Consolidated Earnings and Cash Flow Reporting in India.IIM Bangalore Research Paper. 2010. No. 306. pp. 141-170.
50. Cash Flow Management. DOI: http://www.brucemarshall.co.uk/data/detail_doc.asp?ID=613774&AID=1936&SID=26&FID=36152.
51. Business Financing. DOI: <http://www.mulliganfunding.com/small-businessfinancing>.
52. Fazzari, Steven M., R. Glenn Hubbard, Bruce C. Petersen Investment-cash flow sensitivities are useful: A comment on Kaplan and Zingales. Quarterly Journal of Economics. 2000. № 115. pp. 695-705.
53. Givoly D., Carla Hayn, Leheavy R. The Quality of Analysts' Forecasts of Cash Flows. The Accounting Review, Forthcoming. 2009. pp. 34-84.

АНОТАЦІЯ

Лунгу Я. С. Управління грошовими потоками підприємства в сучасних умовах господарювання. – Рукопис. Кваліфікаційна робота на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці, 2024.

У кваліфікаційній роботі проведено дослідження теорії і практики управління грошовими потоками підприємства. Досліджено сутність грошових потоків, їх класифікацію, зміст та завдання управління грошовими потоками підприємства. Проведена оцінка руху грошових потоків, впливу позитивних та негативних грошових потоків на фінансовий стан МКП «Чернівцетеплокомуненерго». Запропоновані напрями вдосконалення управління грошовими потоками МКП «Чернівцетеплокомуненерго» на основі сучасних підходів.

Ключові слова: грошові потоки, позитивний грошовий потік, негативний грошовий потік, чистий грошовий потік, управління грошовими потоками, фінансовий менеджмент, фінансовий цикл.

ANNOTATION

Lungu Ya. Managing the cash flows of an enterprise in modern business conditions. – Manuscript. Qualification work for obtaining the second (master's) level of higher education in specialty 072 «Finance, banking, insurance and stock market». Yuri Fedkovich Chernivtsi National University, Chernivtsi, 2024.

The qualification work conducted a study of the theory and practice of cash flow management of the enterprise. The essence of cash flows, their classification, content and tasks of cash flow management of the enterprise were studied. The movement of cash flows, the impact of positive and negative cash flows on the financial condition of the City communal enterprise «Chrnivsiteplokomunenergo» was assessed. Directions for improving cash flow management of the City communal enterprise «Chrnivsiteplokomunenergo» were proposed based on modern approaches.

Key words: cash flow, positive cash flow, negative cash flow, net cash flow, cash flow management, financial management, financial cycle.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Я. С. Лунгу